

ahantzura,
memoriaren forma bat

MIKEL HARANBURU

BOOKTEGI

Guztion liburuak, guztiontzat

booktegi.eus

MIKEL HARANBURU

Ahantzura, memoriaren forma bat
Signorelli-ren kasua, lacanen ikuspegitik

AURKIBIDEA

Sarrera

Ahanturaren psikodinamika

Inkontzientearen eragina ahanturan

Niaren Ideala

Metafora, metonimia eta inkontzientearen logika

Ahanturaren xedea eta errepresioaren porrota

Ahantura memoriaren forma moduan

Izen propioa eta falta Lacanen Teorian

Ondorioak

Bibliografia

Sarrera

1898ko irailean, Ragusatik Bosnia Hertzegovinako hiri baterantz trenez zihoan Sigmund Freud. Ez oso aspaldi inperio otomanoaren zati izan zen Bosnia-Hertzegovina. Bidaide batekin zihoan eta Bosnia-Hertzegovinako turkoen komunitatearen bereizgarriei buruz hizketan ari ziren biak. Bereizgarri horien berri turkoen komunitatea ondo ezagutzen zuen sendagile batek, kolega batek, eman zion Freudi. Bidaideari kontatu zion toki haietan mediku moduan lan egin zuen kolega bati entzundakoa: paziente turkiar asko zituela eta haiek konfiantza handia agertzen zutela sendagilearengan. Paziente bat hiltzear zegoenean, honakoa esaten omen zuten haren senitartekoek: "Herr (Jauna), badakigu zuk zerbait egiterik bazenu, egingo zenukeela, eta gaixoa sendaturik egongo litzatekeela. Jainkoak nahi duen moduan gertatzen dira gauzak" (Lacan, 1954, I. Mintegia. 1975ean argitaratua).

Populazio turkiarrak heriotzaren aurrean duen etsimenduaz solasean ari zen bitartean, populazio horren beste bereizgarri hau zetorkion burura Freudi: heriotzaren aurrean etsimendua agertzen dutela, baina ezintasun sexualaren aurrean ez dutela horrelako etsimendurik agertzen. Turkiarren bi bereizgarri horiei buruzko iritziak kolega berberarengandik jaso zituen Freudek. Bigarren bereizgarriari buruzko iruzkinari zegokionez, Freudek entzuna zuen sexua praktikatu gabe bizitzeak ez duela pena merezi (Lacan, 1. mintegia). Baina horretaz hitz egiten hasi ordez, isilean gorde zuen kontu hori eta Italiara egindako bidaia batez hizketan hasi zen. Bidaia horretan Orvietoko katedraleko fresko batzuk ikusi zituen Freudek eta bere bidaideari galdetu zion ea Orvieton egona zen eta hango katedraleko pintore ezagun baten freskoak ikusiak zituen. Fresko horietan munduaren amaierako gertaerak eta Azken Epaia agertzen ziren. Horretaz solasean ari zela, koadroaren egilearen izena (Signorelli) ahaztu zitzaion Freudi. Freskoen egilearen izena oso ezaguna zitzaion Freudi, baina haren izena ez zuen oroitzen.

Botticelli eta Boltraffio etorri zitzaizkion burura, Signorelli izenaren ordez. Orvietoko katedraleko hiru pintoreak garaikideak ziren eta hirurek gai erlijioso eta apokaliptikoei buruz pintatzen zuten. Signorelli Errenazimenduko pintorea zen, infernu, purgatorio eta zeruko eszenak pintatzen zituen. Pinturako gaiak Dante Alighieri-ren *Divina Comedian* inspiratuak ziren: munduaren azkena eta azken judizioa. Signorellik Orvietoko katedraleko San Brizio kaperako sabaiaren bi zati pintatu zituen. Fray Angelicok hasitako lana amaitu zuen Signorellik. Boltraffio, berriz, Leonardoren ikaslerik onena izan zen.

Freuden burura, "Signorelli" izena etorri ordez, beste pintore batzuen izenak etorri ziren: Botticelli eta Boltraffio. Inkontzientearen erakuntza horiek (ordezko izenak) konbinazio eta desplazamendu prozesuen bidez gertatu ziren. Ahaztu zitzaion izena (Signorelli) Botticelli bezain ezaguna zitzaion Freudi. Ahanztura horren berri eta oroimeneko zuloaren berri eman zion Freudek bidaideari, baina bidaideak ere ez zekien norena zen

freskoa. Freudek bazekien pinturaren egilea ez zela burura etorri zitzaizkion bi horietako inor. Halako batean italiar jakitun batek esan zion freskoa Signorelli-rena zela, eta orduan Freudek bat-batean gogoratu zuen pintorearen izen osoa: Luca Signorelli. Zergatik etorri ziren orduan Freuden burura Botticelli eta Boltraffioren izenak? Ba ote zegoen arrazoiren bat izen horiek "Signorelli" izenaren ordezkotzat moduan ager zitezkeen? Freudek prozedura analitikoak erabiliko zuen freskoaren egilearen benetako izena zein zen jakiteko.

Geroago, bidaia horretan izandako ahanzturari buruzko artikulua bat argitaratu zuen Freudek "Psikiatria eta Neurologia" aldizkarian, eta geroago "Eguneroko Bizitzako Psikopatologia" (Freud, 1901) liburuan ere atera zuen artikulua hori. Artikuluaren gaia izen propioen ahanzturaren mekanismo psikikoa zen. Freud bere esperientzia pertsonaletik abiatu zen eta ondorio honetara heldu zen: izen propioak oroimeneko beste eduki batzuk baino errazago ahazten direla, eta ahanztura horiek ez direla ausaz gertatzen, motibazio psikologiko baten ondorioz baizik.

Ahantzuraren psikodinamika

Ustekabeen harrapatzen gaituzten ahantzura horiek ez dira motiborik gabe gertatzen. Izen batzuk ahazten zaizkigu, eta horien ordeztan, beste batzuk datozkigu burura. Ahaztu dugun izena oroitzeko saiatzen garenean, gure kontzientziara haren ordeztan izen batzuk, benetakoak ez direnak, heltzen zaizkigu. Ahantzitako hitzak sarritan mihiaren puntan izaten ditugu, baina ezin izaten ditugu berreskuratu eta, aldi berean, haiekin nolabaiteko lotura izan dezaketen beste batzuk berreskuratzen ditugu.

Aurkitu nahi genuen izena berreskuratzerantz eramanean behar gintuen prozesuak aldaketa bat jasaten du eta ordeztan izen okerrak berreskuratzen ditugu. Gogora ekarri nahi genuen hitza erreproduzitzera eramanean behar gintuen prozesua desbideratu egiten da eta horrek izen okerrak oroitzera eramanean gaitu. Desbideraketa edo desplazamendu hori ez da ausaz gertatzen; ordeztan izenak badute lotura bat gogoratu nahi genuen, baina oroitzeko ez dugun izenarekin; ibilbide erregularra jarraitzen dute; ordeztan izenak lotura egiaztagarria baitute aurkitu nahi dugun izenarekin.

Inkontzientearen eragina ahanzturan

Lacaneek Signorelliren kasuaren bidez adierazleen katearen (sinbolikoaren) funtzionatzeko modua adierazten du: izen bat ezabatzen denean, beste izen batzuek haren lekua hartzen dute, metonimia eta metaforaren bidez. Hau da, adierazleen katean hutsune bat sortzen denean, hutsune hori beste adierazle batzuek betetzen dute, eta horrek subjektuaren inkontzienteko desira erreprimituak agerian uzten ditu. Inkontzientearen ikuspegitik, ahanzte gertaera aktibo bat da (Lacan, IX. Mintegia, 1961-62). Kontzientziari dinamikoki kentzen zaio oroitzapena. Ahanzten duen pertsonaren oroimenean zulo bat aurkitzen da eta dakien edo ezagutzen duen zerbait ezin izaten du oroitu. Ahanzte pentsamenduaren adierazgarri bat da; ezabatze mota aktibo bat, kontzientziari egiten zaion kenketa bat. Ahanzte herstura baten ondorioa da. Norberaren pentsamenduak eta norberak bestearekin duen harremanak eragina dute ahanztean. Ahanzten duena bestearengana zuzentzen da, bazekiela uste zuena ahanzten duen unean.

Lacanen IX. Mintegian ("Identifikazioa"), ahanztearen kontzeptua subjektuaren eraketarekin eta inkontzientearen funtzionamenduarekin erabat lotuta agertzen da. Ahanzte ez da hutsune mental soil bat, baizik eta prozesu psikiko konplexu bat, hizkuntza eta adierazlearen inguruan eraikia. Analisi honek erakusten du Lacaneek ahanzte ezabatze aktibo gisa ulertzen duela, non subjektuak bestearekin duen harremana funtsezkoa den. Gaia sakontzen badugu, ahanzte ez da soilik informazioaren galera, baizik eta subjektuaren eta bestearen arteko dinamika konplexuaren adierazpena.

Ahanzte ez da soilik memoriaren akats bat, baizik eta errepresioarekin lotutako prozesua. Errepresioak oinarritzko funtzioa du: bulkaden "ordezkari psikikoak" kontzientziatik eta hizkuntzatik baztertzen ditu. Ahanzte errepresioak huts egiten duen unean gertatzen da, eta huts egite horrek inkontzientearen egitura sinbolikoa agerian uzten du.

Norberaren pentsamenduak eta norberak bestearekin duen harremanak eragina dute ahanztean. Ahanzten duena bestearengana zuzentzen da, bazekiela uste zuena ahanzten duen unean. Lacanentzat, bestea (l'Autre) subjektuaren eraketaren funtsezko zatia da. Subjektua eta bestea bereiztezinak dira, eta ahanzteak harreman hori adierazten du. Ahanztean bestearekin duen harremanaren testuinguruan kokatzen da subjektua. Subjektuak bazekiela uste zuena ahanzten duenean, bestearengana zuzentzen da, eta horrek agerian uzten du ezagutza beti bestearekin harremanean dagoela. Ahanztearen momentuan, subjektuak bere jakintza galtzen du, baina galera hori bera bestearengana zuzentzen da, desira estrukturatzen duen bezala.

Subjektuak identifikazioaren bidez eratzen du bere egitura psikikoa, eta ahanztearen prozesuak identifikazio hori nabarmentzen du, hutsune baten bidez. Ahanztearen kontzeptua identifikazioaren testuinguruan ulertu behar da. Ahanzteak, Lacanen IX. mintegiaren testuinguruan, ez da soilik memoria-akats bat, baizik eta subjektuaren eraketaren funtsezko zati bat. Ahanzteak agerian uzten du subjektuak bestearekin duen harremana, eta subjektuaren identifikazioan paper garrantzitsua jokatzen du. Ahanztearen ulermen sakon honek erakusten digu subjektuaren eraketa eta funtzionamendua ezin direla ulertu hizkuntza, bestea eta identifikazioaren kontzeptuak kontuan hartu gabe. Lacanen teorian, ahanzteak ez da soilik galera bat, baizik eta subjektuaren egituraren adierazpen aktibo bat.

Ahanzteak kontzientea ez den gertaera bat da; ez da memoriaren galera bat. Subjektuak zerbait ahanzti duen lekuan egia bat han dago, ezagutua izateko prest. Freudek, ahanzturazko gertaera baten aurrean, esplorazio bat egitera eta subjektu berri bat definitzera bultzatzen gaitu. Subjektu horrek ez du izan behar borondatearen, kontzientziaren, arrazoiaren eta ekintzaren subjektua, inkontzientearena baizik. Subjektu horrek beste leku batetik pentsatzen du. Ahanzten duen subjektua errefulamenduak eta errefulatuaren itzulerak markatzen du. Ez da bere pentsamendu eta hitzaren maisu. Indar psikiko inkontzienteei egin behar die aurre, eta haiek porrotera eramaten dute.

Inkontzientearen agerpenek sortzen duten subjektua ez dakienak gehiago definitzen du, gogoratzen duenak baino; dakienak eta oroitzen duenak baino gehiago elikatzen du ahanzti duenak.

Ez da berdina orain garena eta iraganean ginena. Ez gara geure buruaren berdinak, ahanztia dugulako nortzuk garen. Ahanzturaren teoria freudiarrak “cogito” berri batera garamatza: lelo berriaren arabera, ahanzten dudana unean naiz eta oroitzeko gai ez naizen gunean pentsatzen dut.

Ahanztura dagoen lekuan dago subjektua. Hitz egiten duen subjektua ez da dakiena, dakiela ahanzten duena baizik. Subjektua ahanzturak markatzen du; baztertu edo ezabatu duenak uzten du harengana azterna. Ahanzti dezakeen hura bezala definitzen dute subjektua Freudek eta Lacanek. Ahanztura eta omisioa dauden lekuan kokatzen da subjektua. Hitz egiten duen subjektua ez da jakinduria erabatekoaren subjektua, dakiena ahanzten duen hura baizik. Freud eta Lacanen subjektua ahanzturaren lurraldetik sartuko da bere sekretura.

Lacanentzat, subjektua ez da berezkoa; adierazleen katean txertatua sortzen da. Adierazle baten hutsunean agertzen da. Hutsune hori beste adierazle batzuek betetzen dute. Izen bat ahanzten denean, beste izen batzuek hartzen dute haren lekua. Ahanztura ez da ausazkoa, baizik eta adierazleen katearen logikak baldintzatua. “Signorelli” izena kate sinbolikoan ezabatu edo forkluitu egiten da, eta hutsune hori beste izen batzuek (Botticelli, Boltraffio) betetzen dute, metonimia eta metaforaren bidez. Hau da, adierazle

baten hutsunea beste adierazle batzuek ordezkatzeko dute, lotura inkontzienteen arabera. Subjektuak ezin du "Signorelli" izena gogoratu, inkontzienteko adierazleen kateak beste izen batzuk ekartzen dizkiolako oroimenera. Horrek erakusten du subjektua ez dela bere buruaren jabe, baizik eta hizkuntzaren eta adierazleen katearen mende dagoela (Lacan, XII. Mintegia, 1964-65).

Turkiarren komunitateari buruzko solasaldi horretako hitzetan Herr (Jauna), Bosnia eta Hertzegovina izenak agertzen ziren eta izen horiek asoziatuak zeuden beste hauekin: Signorelli, Botticelli eta Boltraffio. Herr-ek "Jauna" esan nahi du, Signor-ek bezala, eta Hertzegovina ere "Herr" partikulaz hasten da. Bosnia eta Hertzegovina hitzek heriotza eta gozamen sexuala ebokatzen dituzte eta horrek behatzen du Signorelli hitzaren oroitzapena. Freudek, Signorelli izena ahanztu aurretik, bere kolega sendagilearen bigarren kontakizuna erreprimatu egin zuen, heriotza eta sexualitatearen gaia inkontzientean gordetzeko.

Signorelli-ren kasuan, "Signor" elementuak funtsezko papera jokatzen du adierazleen katean. Freudek berak "Sigm" moduan sinatzen zuen batzuetan (Porge, 1989), eta hau da Signorelli izenaren lehenengo zatia galtzeko arrazoi linguistikoa. "Signor" elementuak bi norabide hartzen ditu: alde batetik "Sigm" ebokatzen du (Freudengana eramaten gaituena), eta bestetik "Herr" ("jauna"). Ordezkapen hau ez da kasualitatea, baizik eta adierazleen arteko loturen ondorioa da, non bakoitza besteekin erlazionatua dagoen kate konplexu batean. Lacanen ikuspegitik, ahanztura hau ez da kasualitatea; subjektuaren identifikazioaren eta hizkuntzaren egituraren oinarritutako fenomeno konplexua da. "Sig" fonemak paper erabakigarria jokatzen duen Signorelli eta Sigmund-en (Freudenaren izena) arteko lotura inkontzientean (Lacan, 5. Mintegia, 1957-58).

Metafora bi adierazleen artean sortzen da; bata bestearen lekuan jartzen dira kate sinbolikoan. Adierazle ezak metonimikoki konektatuta jarraitzen du adierazleen katearekin. Signorelli izenaren kasuan metaforaren mekanismoak ez du ondo funtzionatzen. "Signor" adierazlea erreprimatzen da eta ondorioz, Signorelli izen osoa ahanzten da. Metaforaren porrotak kondentsazioaren hutsunea dakar. Heriotzaren eta azken judizioaren edukiak ez dira ongi artikulatzen eta oroimen galera gertatzen da. Errepresio mekanismoa dela eta, metaforak ez du esanahia sortzen.

Metaforak porrot egitean, metonimia mekanismoa aktibatzen da. Metonimiak ondoz ondoko loturen bidez funtzionatzen du: adierazle bat beste baten ondoan agertzen da, eta esanahia etengabe irristatzen da kate horretan zehar, desiraren mugagabeko desplazamendua bezala. Metonimia ez da ordezkapena, baizik eta hurbiltasun edo kontingentzia bidezko lotura; hau da, adierazleak elkarren segidan kateatzen dira, eta esanahia ez da inoiz guztiz finkatzen, baizik eta desplazatu egiten da. Signorelli kasuan, "Herr" heriotzaren objektu metonimiko bihurtzen da, eta honen bidez Botticelli eta Boltraffio izenak sortzen dira ordezeko moduan. Izen hauek ez dira ausazkoak, baizik eta adierazleen katearen bidez lotutako elementuak dira.

Signorelli kasuan, kondentsazio eta desplazamendu mekanismoak elkarlotuta ageri dira. Kondentsazioak hainbat elementu biltzen ditu izen berri bat sortzeko (adibidez, Signorelliren "elli", Bosniako "Bo", eta Hertzegovina-Trafoi erlazio konplexua), eta desplazamenduak jatorrizko edukia (heriotza eta sexu gozamina) beste elementu batzuetara mugitzen du, kasu honetan Bosniako geografia eta margolarien izenetara. Lacanentzat, Signorelli izen osoa joko metonimikoan harrapatua geratzen da: adierazle nagusia (Signor) erreprimetua izan denez, haren hutsunea beste adierazle batzuek (Herr, Botticelli, Boltraffio) betetzen dute, baina oroimenaren porrota gertatzen da, eta izenaren ahanztura agertzen da. Hau da, falta bat estaltzen duen izena erori egin da, eta subjektuak ezin du izen osoa gogoratu, metonimiaren katean harrapatuta geratu delako.

Lacanen teorian, adierazle bat bestearen ordeztartzen denean gertatzen da metafora, esanahi-efektua sortuz. Signorelli kasuan, ordeza, metafora-mekanismoak ez du ondo funtzionatzten. "Signor" adierazle erreprimetua bihurtzen da, eta horren ondorioz, Signorelli izen osoa ezin da gogoratu. Metaforaren porrotak ondorio zehatzak ditu: Signorelli izenaren eduki kondentsatuak, heriotzarekin eta azken judizioarekin lotutakoak, oroimen-galera eragiten du. Lacanek azaltzen duenez, metaforak funtzionatu behar luke esanahia sortzeko, baina kasu honetan, errepresioa dela eta, mekanismo hori blokeatu egiten da.

Metaforaren porrotaren ondorioz, metonimia-mekanismoa aktibatzen da. Metonimiak, Lacanen arabera, ondoz ondoko loturen bidez funtzionatzten du eta desiraren irristatze etengabea da. Signorelli kasuan, "Herr" heriotzaren objektu metonimiko bihurtzen da, eta honen bidez Botticelli eta Boltraffio izenak sortzen dira ordeztoko moduan. Izen hauek ez dira ausazko ordeztapenak, baizik eta adierazleen katearen bidez lotutako elementuak dira.

Ordeztapen mekanismo hau metonimiaren mailan kokatzen da. Signorelliren azken bi silabak ("elli") eta Bosniako hasierako silaba ("Bo") konbinatzen diren izen berriak sortzeko. Prozesu honetan, Hertzegovina hitzaren "Her" zatia baztertua izan zen, eta hau ez da kasualitatea, izan ere "Herr" hitza alemanez "jauna", "nagusia" edo "heriotza" esan nahi baitu. Lacanen arabera nagusi absolutua edo heriotza bera adierazten du. Signorelli ezin da oroitu; falta bat estaltzen duen izena erori egin da (Lacan, 1964, XII. Mintegia). Signor-ek, alde batetik, "Sigm" ebokatzen du eta, bestetik, "Herr". "Herr" Freud da, sendagile jaunarekin identifikatua. "Signor" azken gauzen metafora bat da. Hasieran Lacanek adierazle erreprimetuen hondakin moduan ikusten du "Signor"; "Signor" adierazle erreprimetu baten hondakina da, hau da, hizkuntza-katean gordetzen den baina kontzientzian agertzen ez den elementua. Signorelli izen osoa, ordeza, joko metonimikoan harrapatua gelditu da (hau da, hizkuntza-katean beste elementuekin lotuta dago), eta horrek izenaren ahanztura ekarri du. Lacanen interpretazioan, Signorelli kasua kondentsazio eta desplazamendu mekanismoen funtzionamendu eredugarria da. Kondentsazioak hainbat elementu biltzen ditu izen berri bat sortzeko: Signorelliren "elli",

Bosniako "Bo", eta Hertzegovina-Trafoi erlazio konplexua. Desplazamenduak, berriz, jatorrizko traumatikoa den edukia (heriotza eta sexu gozamena) beste elementu batzuetara mugitzen du, kasu honetan Bosniako geografia eta margolarien izenetara.

Lacanen azalpenean, Bosnia-Hertzegovina eta Trafoiren arteko lotura ez da geografikoa soilik. Adierazleen kate metonimiko bat osatzen du. Her-tzegovina hitzean dagoen "Her" elementua (alemanez "jauna" edo "heriotza") ezabatu egin zen, eta honekin batera heriotzarekin eta sexu gozamenarekin lotutako antsietatea. Trafoi, berriz, beste leku geografiko bat izanik, katearen parte bihurtzen da eta traumatikoa den edukia desplazatu egiten da. Lacanek interpretazio sakona egiten du, metonimiaren bidea berreraikiz: Signorellitik Signor-era, Signor-etik Herr-era, Herr-etik Hertzegovina-Bosnia-ra, eta azkenean Traffoi-tik bi ordezeko izenetara. Sig aurrizkiak konexio hau egiten du: SIGmund-etik SIGnor-era eta SIGnorelli-ra (Lacan, I. Mintegia, 1953-54).

Metafora Lacanen ikuspegitik ordezkapen sinboliko bat da, non subjektuak bere identitatea eraikitzen duen hitz edo adierazle batek beste bat ordezkatzuz. Horrek esanahi berriak sortzen ditu. Hau Freud-en kondentsazioaren parekoa da eta hizkuntzaren ardatz paradigmatisikoan kokatzen da. Metonimia aldiz, desplazamendu eta konbinazio prozesu bat da: subjektua desiraren kate infinituan objektu batetik bestera desplazatzen da, eta elementuak elkarren ondoan konbinatzen diren. Hau Freud-en desplazamenduaren parekoa da eta hizkuntzaren ardatz sintagmatikoan kokatzen da. Bi mekanismo horiek Lacanen psikoanalisiaren oinarriak dira, hizkuntza eta inkontzientearen egitura ulertzeko giltzarri direnak, baina funtsean desberdinak dira beren eginkizun eta funtzionamenduetan.

Lacanen interpretazioan, metafora eta metonimiaren arteko bereizketak funtsezkoa da. Metaforak ordezkatzeko prozesu bat suposatzen du; adierazle bat besteak ordezkatzeko, zentzua sortuz. Kasu honetan, Signorelli izena metaforikoki ordezkatu zuten Botticelli eta Boltraffio izenek. Metonimia, berriz, hurbilketa prozesu bat da, eta prozesu horretan adierazleak elkarren artean lotzen dira kontiguitate (ondo-ondokotasuna) erlazioen bidez. Bosnia-Hertzegovina-Trafoi segidak metonimia kate bat osatzen du eta kate-maila bakoitza hurrengoarekin lotzen da, traumatikoa den edukia (heriotza, sexu gozamena) desplazatuz.

Metonimia mailan, adierazle hauek ez dute beren literaltasunean funtzionatzen, baizik eta elkarren arteko lotura inkontzientean, non bakoitzak bestearentzat erreferentzia gisa balio duen. Lacanen hitzetan, hausnarketa metonimiko horiek inkontzientearen altxor metonimikoan dauden hondakinak harrapatzea ahalbidetzen dute.

Jacques Lacanen teoria psikoanalitikoan metafora eta metonimia hizkuntzaren oinarritzko legeak dira, eta subjektuaren konstituzio psikikoan ezinbesteko eginkizuna jokatzen dute. Lacanen ikuspuntutik, irudi erretoriko horiek ez dira soilik hizkuntza-baliabideak, baizik eta funtzionamendu inkontzientea eta sintomaren eraketa azaltzen duten mekanismo

estrukturalak. Metafora bidez subjektuak bere burua sinbolikoki eratzen du, ordezkapenak eginez; metonimiaren bidez desiraren katean zehar desplazatzen da. Kondentsazio eta desplazamendu freudiarren irakurketa berria eskaintzen du Lacanek, metafora kondentsazioarekin eta metonimia desplazamenduarekin lotuz. Teoria hori bereziki argia da Signorelli izen propioaren ahanzturaren kasuan, non metaforaren hutsegiteak subjektuaren funtzionamendu sintomatikoa erakusten duen.

Signor ez da Signorelli-ren berdina. Signorelli ez da oroitzen; beraz, metaforak ez du funtzionatzen (Lacan, 1957, V. Mintegia). Metaforizaziorik gertatu ez zelako gertatu zen ahanztura. Signorelliren mami herusturatzailer indartsua da ahanztura sortzen duena. Lacanek metaforaren porrota ikusten du hor eta objektu metonimikoa "Herr"-en ikusten du. "Herr" da heriotzaren objektu metonimikoa: hurbilketa metonimiko bat gertatzen da, ordezkatzeko izenak (Botticelli, Boltraffio) sortzen baitira (Lacan, 1957, V. Mintegia). Adierazleen bidez erlazionatzen diren ordezkatzailerak sortzen dira (Lacan, 1964, 12. Mintegia).

Lacanen ikuspegitik, "Signor" ez da Signorelli izenaren berdina, baizik eta inkontzientean gordetzen den adierazle erreprimatu bat da. Hau da, ezin da zuzenean kontzientzian eskuratu; hizkuntza-katearen barruan existitzen da, errealtate psikikoaren zati galdu moduan eskuratzen da. "Signor" adierazleak berez errepresio baten pean egon daitezkeen ideiak edo asoziazioak biltzen ditu, eta horregatik ez du bere benetako lotura (Signorelli) agertzen kontzientzian. Signorelli izenaren eduki kondentsatuak (heriotza eta azken gauzak) ezin dira kontzientzian onartu, eta horrek oroimen-galera eragiten du. Horregatik, "Herr" (alemanez "jauna") bezalako beste adierazleekin lotzen da, eta metonimia-kate bat sortzen da: adierazle bat beste baten ordezkari gisa agertzen da, baina lotura zuzena ez da agerikoa. Metonimia-kate horrek, bestalde, oroimen-galera sortzen du, eta horrela, galdutako izena beste izenekin ordezkatzeko da.

Signorelli kasuak argi erakusten du Lacanen tesia: inkontzientea hizkuntza baten gisan egituratuta dago. Kasu honetan, hizkuntza-mekanismoek (metafora eta metonimia) zuzenean eragiten dute oroimenean eta oroimen-galeran. Inkontzientean gertatzen diren prozesuak ez dira soilik sinbolikoak, baizik eta hizkuntza-lege zehatzen arabera funtzionatzen dute. Metafora eta metonimiaren arteko jokoak bizitza psikikoaren oinarria dira, eta Signorelli kasua horien funtzionamenduaren adibide argia da.

Signorelli, Bosnia-Herzegovina eta Trafoi-ren arteko lotura ez da soilik historikoa edo logikoa, baizik eta hizkuntzaren bidezkoa, homofonia edo soinu antzekotasunaren bidezkoa. Ahanzteak ez da hutsune hutsa, baizik eta adierazleen arteko joko konplexu baten emaitza. Lehenik konbinazio homofoniko bat gertatzen da. Ahanzteak ez da erabateko arrakala edo pitxadura bat. Lacanen arabera, inkontzientea hizkuntza baten moduan egituratuta dago. Honek esan nahi du ahanzturak, txisteak eta lapsusak ez direla ausazkoak, baizik eta hizkuntza-mekanismoen (metafora eta metonimia) arabera funtzionatzen dutela.

Metaforari dagokionez, desplazamenduz eta ordezkapenez funtzionatuko du. "Herr" (alemanez "jauna") adierazleak "Signor" (italieraz "jauna") ordezkutzen du. "Signor" adierazlea mozturtoa dago (ez dago erabat galduta, baina ez da bere horretan agertzen), baina ez dago ahaztua. Ahaztua dena Signorelli izen osoa da. Signor adierazle errefulatu baten hondakina da. Signorelli joko metonimikoan harrapatua gelditu da, eta horrek izenaren ahanztura ekarri du. Adierazle batek bestea ordezkatzeko honetatik adierazle berri bat sortuko da. Metaforaz ari gara. Subjektua inkontzientearen eraketaren iturria da. Inkontzientea txisteetan edo lapsusetan agertzen da.

Boltraffio fonetikoki lotua dago Traffoi izenarekin. Traffoi herrian jaso zuen Freudek arazo sexual batengatik bere buruaz beste egin zuen pazientearen suizidioaren berri. "Traffoi" "traffio"-rekin lotzen du; "traffio" "Boltraffio"-ren zatia da. Suizidio horrek berriro elkartzen ditu heriotza eta sexualitatea: "Herr, zuk ahal izango bazenu...", "Herr, honela bizitzeak ez du pena merezi".

Freudentzat, Signorelli izenaren ahanzteak adierazleen katearen funtzionamendu orokorra erakusten du. Oroimen-hutsuneak ez dira soilik informazio-galerak, baizik eta hizkuntza-egituraren barne-dinamikaren ondorioak. Ordezkaritza-mekanismoek erakusten dute, adierazle bat falta denean, hizkuntza-egiturak ordezkatzailerak sortzen dituela. Hala ere, Lacanen teorian garrantzitsua da ulertzea ordezkatzailerak ez dutela beti betetzen beren asmoa. Botticelli eta Boltraffio izenen agerpenak ez du Signorelli ordezkatu, ez eta hutsunea bete ere. Freudak badaki gogora datozkion izenak ez direla eskatzen dituenak.

"Herr" hitzaren errepresioak erakusten du nola gertatzen den adierazleen ezabatzea inkontzientean, eta nola sortzen diren hondakin elementu konplexuak. Bosnia-Hertzeboiniaren "Bo" hondakina ez da soilik geografikoa, baizik eta adierazle-egituraren haustura baten ondorioa: errepresioak eragindako zatitze batek beste adierazle batzuekin lotura berriak sortzen ditu. Hau da, Boltraffio izenaren osagaiak ("Bo" eta "Traffoi") ez dira kasualki elkartu; inkontzientearen lan-dinamikaren ondorio dira; dinamika horretan erreprimitutako elementuek agertzeko bide berriak bilatzen dituzte.

Traffoi herria berezia da kasu honetan, han jaso baitzuen Freudek bere pazientearen suizidioaren albistea, eta horrek lotura estua baitzuen heriotzaren gai erreprimituarekin. Heriotzak eta sexualitateak adierazle-katean haustura puntuak eragiten dituzte eta hor agertzen dira Lacanek deskribatzen dituen hiantziak (arrakalak, pitzadurak). Adierazleen katean adierazle bat falta denean sortzen den haustura da hiantzia. Haustura hori ez da akzidentala, baizik eta hizkuntza-egituraren kontraesan eta tirabirek eragina.

Lacanen arabera adierazleak badu ezabatze gaitasuna. Ezabatze gaitasuna inkontzientearen oinarritzko gaitasuna da, errepresioa baino oinarritzkoagoa. Adierazle batek ezabatu edo tatxa dezake beste bat. Signor-ek Signorelli ezaba dezake. Ezabatze

eragiketa hau ez da soilik galera bat, baizik eta hizkuntza-egiturak berak dituen aukeretako bat, eta ondoren sortuko diren sintoma-formazioen eta ordezkaritza-mekanismoen oinarria. Horrela, Signorelli kasuak ez du soilik oroimen-akats bat azaltzen, baizik eta inkontzientearen lan-egitura orokorra.

Signorelli-ren kasuak erakusten duenez, Lacanen teoria psikoanalitikoaren oinarri-kontzeptuak hizkuntza-egituraren funtzionamenduaren analisisian oinarritzen dira. Inkontzientearen agerpenak ez dira pentsamendu edo irudi erreprimituen agerpen hutsa, baizik adierazle-egiturako haustura eta hutsuneen ondoriozko ekoizpen konplexuak. Analisi honek erakusten du nola psikoanalisiak giza esperientziaren hizkuntza-oinarrien ulermen sakona ematen duen. Signorelli kasua paradigmaticoa da erakusteko nola osatzen den gure eguneroko esperientzia hizkuntza-egiturako tirabira eta kontraesan hauetan.

Freuden arabera, Botticelli hor dago, Signorelli-ren hondakina delako “-elli”. Osorik ez da agertzen Signorelli, Signor ahanzi delako. “Bo” hondakina da Bosnia-Hertzeegovinatik gelditzen dena, “Herr” erreprimitu delako. Herr-en errepresioak azaltzen du honakoa: Boltraffiok elkartu egiten ditu Bosnia-Hertzegovinaren “Bo” eta Trafoi, hor izan baitzuen Freudek bere pazientearen suizidioaren berri (Lacan, 5. Mintegia).

Memorian hutsunea dago Signorelli falta delako. Botticelli eta Boltraffio zuloaren ertzean ageri dira, baina ez dute zuloa betetzen. Terminoen segida hori osatu egiten du Lacanek. Sigmund izenak "Signor" eta "Signorelli"-rengana eramaten du. Signorelli-ren "Sign" Sigmund Freuden "Sigm" da.

Inkontzientearen sorreraren oinarrian dago ahanztura Freudentzat. Ahozko edo idatzitako esaldi batean, zerbaitek estropezu egiten du; eta estropezuaren gune horretan agertzen da inkontzientea. Inkontzientea hitzezko gertaera baten moduan agertzen da diskurtsoan. Ametsetan, lapsusetan, txisteetan, estropezuetan, porrotetan, arrakaletan agertzen da inkontzientea. Freudentzat memoriak huts egiten duen lekuan agertzen da inkontzientea, diskurtsoak estropezu egiten duenean.

Inkontzientea agerpen eta desagerpenarekin erlazionatua dago. Izenaren ahanzturak Signorelli-ren desagerpena eta Botticelli eta Boltraffioren agerpena dakartza, galdu dena berraurkitzeko ahaleginean. Analisisian dagoen subjektuarengan gertatzen den zerbait da inkontzientea; ez da instantzia bat, betirako hor dagoena, kontzientziaren azpian gordeta. Inkontzientea eztanda txikietatik sortzen da, diskurtsoaren mikro-gertaera moduan; zekienaren galeraren aurrean jartzen du subjektua. Sorpresa, aurkikuntza, estropezu, urrats oker eta istripu moduan agertzen da inkontzientea. Zekiena galdu duen subjektua ametsaren, ahanzturaren eta lapsusen subjektu bihurtzen da; zer pentsatzen eta esaten duen ez dakien subjektua, inkontzientearen enigmari aurre egin behar diona. Eta ahanzturaren leku horretan nia "beste" bat bihurtzen da.

Niaren Ideala

Freud eta haren bidaidea trenean solasean ari zirela, freskoei buruz hizketan hasi ziren eta Freudek biziki aholkatu zion bidaideari Orvietoko katedralera joan zedila hango munduaren amaierako eta Azken Judizioko freskoak ikustera. Freudek ahortzi egin zuen pintorearen izena eta ezin zuen berreskuratu. Orvietoko egonaldiaren xehetasun guztiak oroitzen zituen eta pintoreak egindako freskoak ere bai, baina egile ezagunaren izena ez zuen oroitzen. Bere bidaideak ezin izan zion Freudi lagundu, eta berari bi pintoreren izenak etorri zitzaizkion burura, nahiz eta jakin izen zuzenak ez zirela: Botticelli eta Boltraffio. Izena birgogoratzen hainbestetan saiatu arren, ez zuen lortu eta italiar jakitun batek esan zion Signorellirenak zirela freskoak. Orduan kolpetik oroitu zen Freud pintorearen izen-deiturez.

Sigmund Freud Signorelli-ren Orvietoko koadroak ikusten ari zenean, pintorearen autorretratuko aurpegi zorrotzeko irudiak begiratzen ziola ikusi zuen (Freud, 1898). Begirada hori metafora bat ote? Freudek jasotzen duen begirada Niaren Idealari dagokiona da (Porge, 1989). Freudentzat Niaren Idealaren atzean gizakiaren lehen identifikazioa gordetzen da: norberaren historiaurreko aitarekin identifikatzea (Freud, 1923). Freud begiratua eta ispilu jokoan harrapatua sentitzen da, berak ikusi zuena oroitzean. Ikusten duena bere burua da. Niaren eta munduaren artean dimentsio jarraitu bat dago, irudimenezko dimentsio bat, eta irudi horiek dira identifikazio ezberdinetan norberaren substantzia bihurtzen direnak.

Metafora, metonimia eta inkontzientearen logika

Metonimia adierazleen desplazamenduz gauzatzen da, eta esanahiari edo zentzuari ihes egiten dioten kanpoko asoziazioetan oinarritzen da. Zentzutik haratagoko asoziazioak dira. Kanpoko asoziazio horiek gaien zentzuaren koherentzia apurtzen dute. Inkontzientearen logikak “Signor” bihurtzen du Signorelli. Signorelli-tik “Signor”-erako urratsa antzekotasun fonetikoan oinarritzen da.

Baina, zerk eraman zuen Freud Signorelliren izena ahanztera? Hori argitzeko ahanzturaren zirkunstantziak gogoratzen saiatu zen Freud. Bosniako turkiarren ohiturei buruzko solasaldiko ideiek ondoren etorritako solasgai bat nahastu zuten. Solasaldiko gaia guztiz amaitu gabe zegoen, eta Freud hartaz hitz egiteko gogoz zegoenean, arreta urrundu egin nahi izan zuen hartatik, eta Orvietoko freskoen gaira eraman zuen solasa. Bosnia-Hertzeegovinako turkiarren komunitatearen bigarren bereizgarriari buruzko kontakizuna isildu eta erreprimitu egin nahi izan zuen.

Solasgai berriari ekin zion Freudek eta Orvietoko freskoei buruz hitz egiten hasi zen. Baina, zergatik ahanzi zuen fresko haien autorearen izena? Signorelliren izena ahanzteak Botticelli eta Boltraffioaren agerpenari lotua zegoen. Botticelli hitzean Bosniaren “Bo” eta Signorelliren “elli” agertzen dira. Boltraffio hitzean, berriz, Bosniaren “Bo” eta Traffoi-ren “trafio” ageri dira. Hondakin metonimikoak dira. Hitzak zatikatu, berrantolatu eta adierazleen konbinazio berriak egiten dira.

Signorelli deskonposatzetik gelditu da Botticelli; Signor ahanztetik dator. “Bo” Bosnia-Hertzegovinaren hondakina da, “Herr” errefulatu denean. Adierazleen artekoa da jokoa. Horrela, Bosnia-Hertzegovina, “Bo-Herr”, objektu metonimikoaren hondakinak dira. Objektu metonimikoa errefulatu egiten da. “Herr”-ek Jauna edo maisu gorena den heriotza adierazten du. Maisu absolutua heriotza da. Azpira pasatzen da eta azpian gordetzen da, presente egongo balitz Freudena egia (heriotza, alegia) adieraziko lukeelako, eta egiari loturik dagoen botere sexuala ere bai. Orvietoko freskoetako Azken Judizioarekin erlazioan dago. Traffoi hirian zegoela gutun baten bidez jakin zuen Freudek, nahaste sexual bat zuen bere pazienteetako bat suizidatu egin zela. Ezintasun sexualaz oroitzeak heriotza ebokatzera zeraman (Lacan, 5. Mintegia, 1957-1958).

Zergatik etorri zitzaion Freudi lehen planora Botticelli? “Signor” bakarrik erreprimitu zuelako. Ordezko izenetan agertzen diren bi “bo”-ak (Botticelli, Boltraffio) “Herr”-ek ebokatzen duen Bosniarekin elkartzeko dira. “Signorelli” ahanzten denean, metaforan zulo bat utziz, izen ahanztiaren hondakinak agertzen dira metonimikoki (Bo-), baina “Herr” isolatua gelditu zen, testuinguruaren barnean hartua. “Boltraffio” hitzak turkiarren ohiturekin eta Traffoi-rekin (bere pazientearen suizidioa oroitarazten duen hiria) asoziatzen du Bosnia-Hertzegovinaren “Bo-”, eta izen honek izen galdua berriro aurkitzea baimentzen du.

Signorelli izenak “Signor” (“Herr”) hitza dauka bere baitan eta adierazle horrek oihartzun semantikoa egiten du Freudek gero egin zituen asoziazio askorekin. Lacanentzat, hitz hori Freuden sekretu ezkutu batekin erlazionatzen da eta hitz hori isilarazia izan zen neurrian, esana izan ez zelako, bere hondakinen bidez bakarrik kateatu zen bestearekin. Hitza subjektuaren eta bestearen arteko bitartekoa da. Une batzuk lehenago bere zentzu betean erabilitako “Herr” hitzaren efektuz gertatzen da Signorelliren ahanztura. Erreprimetua hitzaren lehen zatia da: “Signor”-“Herr”. Zati horrek heriotza eta sexualitatera bidaltzen du. Errepresentatzen duen errealtatearen zati bat (guztiaren zati bat) da objektu metonimikoa (Lacan, 1957, V. Mintegia, 1998). Objektu metonimikoaren hondakinak aurkitzen dira, baina “Signor”-“Herr”-en zati bat erreprimetua geratzen da. “Signor” inpliketua geratzen da, “Herr”-en ordezkot moduan.

Freudek Traffoin jakin duena ez da pazientearen suizidioaren berria bakarrik. Albiste horrek zalantzan jartzen du Freudek bere pazienteak zaindu eta sendatzeko duen gaitasuna. Heriotzaren eta bizitza sexualaren arteko loturak bere historia propiora darama Freud. Fliess-i idatzitako gutunetan dionez, berrogei urte zituenek geroztik ez zuen Freudek bizitza sexualik, Martak haurdunaldi asko zituelako eta bera “coitus interruptus”-aren kontra zegoelako.

“Signor/Herr” zati erreprimetua sinbolo bat da, Freudek sendagile moduan zuen arrakalara eramaten duena. Signorelli-ren ahanzturak Freud mehatxatzen duten ideiak ekiditen ditu: gauza batzuk ahanzti eta besteak gorde egiten ditu. Lacanentzat izen bat ahanzteak ez da soilik ukazio bat, hutsune bat da. Gabezia ez da izen horren gabezia, izen hori harrapatzen ez dugulako gertatzen dena. Falta dena izena da. XII. mintegian bira bat ematen dio Lacanek Signorelliren kasuari. Izen propioari funtzio bat ematen dio: zuloa bete, itxi eta sutura itxura ematea. Izenak estal dezake gu ordezkari ezinak ez garela eta hitz egin dezakegula. Gabeziaren mailako zerbait edo subjektuaren zuloa estaltzera dator izena (Lacan, 1965, XII. Mintegia). Lacanentzat, Freudek esaten ez duen zerbait badago; ez du esaten, ezin duelako esan, Signorelliren ahanzteak identifikazioarekin erlazionatua dagoelako. Esan behar dugun hitz bat ahazten zaigu, baina sarritan mihiaren puntan daukagu. Ahanztura hori sarritan zerbait bizi izaten da, inkontzientearen eraketa bat, errebelazio bat.

Ahantzuraren xedea eta errepresioaren porrota

Freudek komunitate turkiarrak heriotzarekiko zuen jarreraz hitz egin ondoren, sexualitatearekiko zuen jarreraz ere hitz egiten jarraitu nahiko zukeen, baina bigarren gai hori isilean gorde zuen eta beste solasgai bat atera zuen: Orvietoko katedraleko freskoena. Freudek zerbait ahaztu nahi zuen eta erreprimitu egin zuen. Ez zuen Orvietoko maisuaren izena ahantzi nahi, beste zerbait baizik; baina beste gauza hori bere izenarekin lotura asoziatiboan jarri zen eta jomuga bat lortu ordez, bestea lortu zuen. Bere borondatearen kontrakoa ahaztu zuen Freudek.

Freudi kolega batek esan zion paziente musulmanek balio handia ematen zietela eginkizun sexualei. Haien iritziz, arlo horretan ongi funtzionatu ezean, ez zuen pena merezi bizitzeak. Gaitasun sexualaren arazoengatik tratatu zuen paziente batek esan zion jarduera sexuala posible ez denean, ez duela pena merezi bizitzeak. Freudek turkoen atsegin sexualari buruzko iruzkin hori egiteko aukera galdu zuen, bidaide ezezagun baten aurrean horretaz ez jardutearren. Bere asmoa erreprimitu zuen. Heriotzaren eta sexualitatearen gaira eramango zuten pentsamenduek bere arrastotik desbideratu zuten. Aurreko asteetan Traffoin egonaldi txiki bat egin zuen eta han jakin zuen berak asko tratatu zuen paziente bat suizidatu egin zela, nahaste sexual sendaezin baten ondorioz. Trafoi-Boltraffio soinu-kidetasunak erreminiszentzia hori berpiztu zuen Freudengan. Erreminiszentzia hori Boltraffio izenarekin lotzen da: Traffoi-Boltraffio. Signorelli-ren ordezkatzailleak Botticelli eta Boltraffio dira. Lotura garbia ageri da jatorrizko izenaren eta ordezkaren artean.

Bestalde, izen ahantziaren eta ahantzura baino lehen erreprimitutako elementu baten artean erlazioa zegoela ikusi zuen Freudek. Elementu erreprimitua heriotza eta sexualitate gaiekin erlazionatua zegoen. Izen ahantziarena errepresioak eragindako ahantzura bat zen eta ordezeko izenekin eta aurrez erreprimitutako elementu batekin erlazionatua zegoen. Errepresioaren ondorioz ateratzen diren ordezeko izenek oroitu nahi zuen izenera eta ahantzi nahi zuen osagai erreprimitura eramaten zuten. Musulman adeitsuek erabiltzen zuten “Herr” hitzak “Signor” hitza bereganatu zuen. Nondik zetorren Signorelli izena berreskuratzea ezinezko bihurtzen zuen eragozpena? Izenen eta errepresentazioen arteko erlazioak aztertu behar ziren. Edukiaren aldetiko ahaidetasuna baino areago izenen artekoa zen lotura: “Signor”-ek “Herr” esan nahi du eta “Herr” “Hertzegovina ere badago. Gainera, pazienteen esanetan, “Herr” erabiltzen zuten medikuari deitzerakoan. “Signor”□“Herr” moduan itzultzea izan zen bidea, Freudek gogoratu nahi zuen izena errepresiopean gordetzeko. Izen ahantziaren eta ahantzura baino lehen erreprimitutako elementu baten artean erlazioa zegoela ikusi zuen Freudek.

Elementu erreprimitua heriotza eta sexualitate gaiekin erlazionatua zegoen. Izen ahanziarena errepresioak eragindako ahanztura bat zen eta ordezeko izenekin eta aurrez erreprimitutako elementu batekin erlazionatua zegoen. Errepresioaren ondorioz ateratzen diren ordezeko izenek oroitu nahi zuen izenera eta ahanzi nahi zuen osagai erreprimitura eramaten zuten. Musulman adeitsuak erabiltzen zuten "Herr" hitzak "Signor" hitza bereganatu zuen. "Traffoy" hitzak, berriz, nahasmen sexualaren ondorioz suizidatutako pazientearen suizidioaren berri txarra zekarren gogora.

Freudek solaskideari esan behar zion (baina ahanzi zuen) izenarekin lotuta zeuden hitz horiek. Freudi interesatzen zitzaiona horretaz hitz egitea bazen ere, ez zuen ezer esan. Solasgai hori erreprimituz pazientearen heriotzaren oroitzapena urrundu zuen Freudek. Freudek ahanzi nahi zuena pazientearen heriotzaren gertaera zen. Eduki bat ahanzteko ahaleginak bestea ahanztera eraman zuen. Osagai erreprimitua jabetzen da gogoratu nahi duen izenaz eta haren ahanztura eragiten du. Sexualitatearen eta heriotzaren ahanzturarekin batera Signorelli izenaren ahanztura dakar. Nondik zetorren Signorelli izena berreskuratzea ezinezko bihurtzen zuen eragozpena? "Signor"-ek "Herr" esan nahi du eta "Herr" "Hertzegovina" izenean ere badago. Gainera, pazienteen esanetan, "Herr" erabiltzen zuten medikuari deitzerakoan. "Signor" "Herr" moduan itzultzea izan zen bidea, Freudek gogoratu nahi zuen izena errepresiopean gordetzeko.

Ahantura memoriaren forma moduan

Lacanek 1965eko mintegian (XII. Mintegia) esan zuen Freuden ahantura memoria forma bat dela, formarik zehatzena. Freud mesfidatu egiten dela ahanturaren moduko hitzez. Freudek Signorelli izena oroimenera ekartzen ez badu, zirkunstantziengatik da. Egoera horretan, pertsona arrotz baten aurrean, gauza batzuk erreprimitu egiten dira, ez dira esaten. Sexualitatearen eta heriotzaren arteko erlazioaz ez da hitz egiten.

Lacanek hor zulo bat ikusten du: gabezia bat, ez dagoen zerbait, izen propio bat. Izen propioa ordezkari ezina izaten da, eta ordezkari ezin bada, beharbada falta izango da (Porge, 1989). Nire izen propioa ez da gizabanako moduan dagokidana, falta daitekeen zerbaiten moduan baizik. Izenak falta hori bete behar izaten du. Izen propioa zuloak betetzeko egin dago. Hemen falta dena, erreprimitzen dena, izen propio bat da. Errepresioa izenetik izenera doa, ez edukitik edukira. Signorelli-ren errepresioa sexualitatearekin eta heriotzarekin lotua agertzen da (Lacan 1953-54, I. Mintegia).

Zergatik sortzen da ahantura? Freudentzat motibo bat badago: eduki jakin bat desatsegina delako, egonezina sortzen duelako. Zuloaren aurrean ordezkari metafora bat gertatzen da. Soinu puruen jarraipen bat agertzen da: Botticelli-ren "Bo" a, Signorellitik hurbil. "Bo" hori Bosnia-Hertzeegovinatik dator. Herr-ek Signorelli eta Hertzeagonina lotzen ditu. Freud eta haren kolegaren arteko solasgai berriak nahasmena sortzen du. Ahanturarekin batera oroitzapen faltsu bat ageri da, ordezkari izen bat. Freudek gozamen sexualaz hitz egitea erreprimitu zuenean, Signorelli izena ahantzi zuen (Freud, 1898).

Freudi sufriarazten dioten ordezkari izenak Botticelli eta Boltraffio dira. Zergatik datoz izen horiek Freud burura? Izen horien lehen silaba Bosniaren lehen silabaren antzekoa delako. Bosnia hitza Freud eta haren bidaidearen arteko solasean irten zen. Traffio ere agertzen da, Traffoi-ra eramaten duena. Elli ere agertzen da, ahaztutako izenaren (Signorelli-ren) bigarren zati moduan. Traffoi-k oroitzapen ozipina dakarkio Freudi, sendagile moduan duen trebetasuna zalantzan jartzen baitu. Elli-k ere sufriarazten dio, hitz horrek ere hebreeraz "jauna" esan nahi baitu. "Elí, Elí, ¿lama sabactani?" (Mateo 27:46, Markos 15:34, Salmoak 22:1)

Izen propioa eta falta Lacanen Teorian

Izen propioak erlazioa du falta edo zulo batekin. Lacanek eta Porgek ez dute izen propioa zerbait positibo eta egonkor moduan ikusten, baizik eta egitura baten hutsune edo zuloa betetzeko tresna moduan baizik. Kontzeptu hau ulertzeko, Lacanen subjektuaren teoria eta Aitaren Izenaren (Nom-du-Père) kontzeptua hartu behar ditugu kontuan. Izen propioak ez du funtzio identifikatzaile soila. Subjektuaren banaketa eta zatiketaren arazoa sortzen duen elementua da. Lacanen arabera, subjektua ez da aurrez emandako entitate bat, baizik eta hizkuntzaren bidez eraikitzen den zerbait da. Izen propioa erabiltzeak, bere burua izendatu aurretik, subjektua zatitu egiten du. Lacanen teorian zatiketa edo gabezia ez da zerbait akzidentala, gabezia bat estali edo betetzeko tresna baizik. Porgek dioenaren arabera, izen propioak berezitasun bat du: ordezkatu ezina da.

Montaignek (1595, 2023) bere izen propioarekin dituen zailtasunak deskribatzen ditu: "ez daukat nahikoa nirea den izenik", dio, eta homonimoen arazoa azaltzen du. Izen propioa, beraz, ez da subjektuaren jabetza segurua, baizik eta beste batzuekin partekatu behar den zerbait, eta horrek identitatearen egonkortasunik eza erakusten du. Lacanentzat, arazoa are sakonagoa da. Izen propioa ez da galdu edo aurkitu daitekeen objektu bat, baizik eta subjektuaren egituran dagoen zulo bat betetzeko modua. Falta hori ez da enpirikoa, baizik eta transzendental: subjektua izan dadin beharrezkoa den baldintza. Michel de Montaignek "Essais" (1580) obran argi uzten du izen propioek ez dutela identitate indibiduala finkatzen. Homonimoen arazoak eta izenak partekatu beharrak subjektuaren egonkortasun falta adierazten dute. Montaignek erakusten du izen propioa ez dela jabetza seguru bat, baizik eta falta baten adierazpide, hizkuntzaren egiturak sortutako zulo baten isla.

Montaignen arabera, izen propioak ez dio berezitasunik ematen subjektuari, hainbat pertsonetan errepikatu egiten delako. Izen propio bat ez da inoiz erabat "pertsonala" izaten. Izen propioa komunitatearen esku-hartzearen mende dagoen elementu bat da. Lacanek defendatzen duen moduan, izen propioa ez da subjektuaren jabetza, baizik eta hizkuntza-sistemaren barruan dagoen marka bat. Montaignek adierazten duen bezala, "ez daukat nahikoa nirea den izenik". Izenak ez du subjektua definitzen, baizik eta hura definitzean porrot egiten duen elementua bihurtzen da, hutsune bat betetzeko saiakeran. Montaigne-ren arabera, izen propioek ez dute berezitasun ontologikorik. Adibidez, "Ptolomeo" izena Egiptoko errege-familiatan errepikatzen da, eta "Henrike" izena Ingalaterrako monarkian. Errepikapen horrek erakusten du nola izen propioa ez den inoiz subjektuaren propietate eksklusiboa, baizik eta historian zehar adierazle kate batean kokatutako elementu bat.

Lacanen terminologian, izenak "Aitaren Izenaren" funtzioa betetzen du. Subjektua hizkuntza-sisteman kokatzen du, baina horrek inoiz ez du bere identitate osoa finkatzen.

Lacanentzat izendatze prozesuak subjektua zatitzen du. Hizkuntzaren eremu sinbolikoan sartzeak galera bat eragiten dio subjektuari. Izena beste batzuekin partekatu beharrak pertsonaren identitatearen mugak lausotzen ditu. Subjektua ezin da identifikatu bere izen propioarekin. Aldiz, izen propioa erabiltzeak subjektua zatitzen du, kanpotik etorritako determinazio batekin topo egiten duelako bere identitatea harrapatu nahi duenean.

Lacanen izen propioari buruzko teoria horrek erakusten du identitatea ez dela aurrez emandako zerbait, baizik eta etengabe eraikitzen ari den prozesu bat. Lacanek nabarmentzen du, identitatea eman ordez, subjektua zatitzen duela hizkuntzak. Porgeren interpretazioak, bere aldetik, argi uzten du Lacanen pentsamenduan izen propioa ez dela jabetza-kontu bat, baizik eta subjektuaren egituraren parte den zulo bat betetzeko saiakera bat. Saiakera horren helburua, ordea, ezin da inoiz erabat lortu, eta horrek erakusten du subjektuaren egitura oinarrian ezegonkorra dela.

Ondorioak

Signorelli hitzarekin gertatzen dena ahanztura bat baino gehiago signifkazio bat da. Freuden ahanztura oroimen mota bat da, oroimenaren formarik zehatzena. Zulo bat da. Zerk ihes egiten du eremuko zulotik? Fonemek ihes egiten dute. Zer da falta zaiona? Ez da Signorelli. Signorelli eta freskoak heriotzaren eta sexualitatearen hurbilekoak ziren. Eremutik ihes egiten dutenak Signorelli hitzaren lehen bi silabak dira. Adierazleen mailan gertatzen dira ordezkapenak.

Freudek badaki zergatik hunkitzen duten Orvietoko freskoek. Heriotza eta sexualitatearekin erlazionaturik daudelako. Ez da errepresio kontua, baizik Signorelli izenaren lehen bi silabek ihes egin dutela. Freudek Signorelli izena gogoratzen ez badu, kanpoko zirkunstantziengatik da, ez da errepresio batengatik. Memoriaren mekanismoan zulo bat agertzen da. Metafora bat eta ordezkatzeko batzuk gertatzen dira. Soinuen ordezkatzeko gertatzen dira: Botticelli-ren “Bo” Signorelli-rengandik hurbil dagoena; Trafoi-tik datorren Boltrafio, Bosnia-Hertzeogovinatik datorren “Bo”, Hertzeogovinarekin lotzen gaituen “Herr”.

Izenak funtzio denotatiboa eta konnotatiboa ditu. Izen komunak defini litezke, beste izen batzuen bidez; funtzio konnotatiboa betetzen dute. Izen propioek denotatu bakarrik egiten dute. Izen propioak pertsonak edo objektuak denotatzeko edo izendatzeko bakarrik erabiltzen dira, beren sonoritatearen bereizgarriengatik. Denotatzeko erabiltzetik aparte ez dute esanahirik. Signorelliren ahanztura identifikazioaren arazoari lotua dago. Freud “Herr” da, “Herr” deitzen duten sendagilea da. Eta galdu egiten da (Lacan, XII. Mintegia, 1964-1965; Luzar, N.).

“Trafoi” hitzak nahasmen sexualaren ondorioz suizidatutako pazientearen berria zekarren gogora; Freudek solaskideari esan behar zion (baina ahanztu zuen) izenarekin lotua zegoen izen hori. Freudi interesatzen zitzaiona turkiarren sexualitateaz hitz egitea zen, baina horretaz ez zuen ezer esan. Solasgai hori albora utziz, pazientearen heriotzaren oroitzapena urrundu zuen Freudek. Freudek ahanztu nahi zuena pazientearen heriotzaren gertaera zen. Eduki bat ahanzteko ahaleginak bestea ahanztera eramane zuen. Sexualitatearen eta heriotzaren ahanzturak Signorelli izenaren ahanztura dakar. Freudek, motibo batzuen eraginez, turkiarren ohiturei buruzko pentsamenduak gorde egin zituen eta Trafoin jasotako albistera eramango zuten pentsamenduak ekidin egin zituen. Freudek ahanztu nahi zuena ez zen Orvietoko freskoen pintorearen izena, baizik harekin konektaturik zegoen izena.

Izen propioen ahanztura kasuetan izen bat ahanzten da eta hark uzten duen zuloan izen faltsu bat, ordezkari izena agertzen da. Ahantzitako izenaren ordezkari agertzen diren izenak ez dira ausaz agertzen. Lotura bat dago ahantzitako izenaren eta haren lekuan agertzen

diren ordezeko izenen artean. Signorelli, Botticelli eta Boltraffioren artean. Baina, batez ere, erlazio bat agertzen da izen ahanziaren eta ahanzturaren eszenaren aurretik erreprimitutako osagaiaren artean. Osagai erreprimitua heriotza eta sexualitate gaiekin erlazionatua zegoen.

Lacane lehen mintegian tratatu zuen jadanik Signorelli izenaren ahanzturaren gaia. Freuden teoriako lehen errepresioari heltzen dio Lacanek. Errepresioa posible izan dadin errepresiotik harantzagoko bat behar da, erreprimituaren lehen nukleo bat, existituko ez balitz bezalako nukleoa (Lacan, 1954, I. Mintegia). Existitu ez balitz bezalakoa, baina lehenik erreprimitua hor nonbait dago eta gerora erreprimituko den guztiaren erakarpen zentro da. Freudi Signorelliren izena ahanzten zaio pentsamendu bat bazterrera uzten duenean. Freudek bidaideari esan nahi ziona, baina gero isilean gorde zuen pentsamendua hau zen: “Jauna (Herr), sexualitateak funtzionatzen ez duenean, bizitzak zentzurik ez dauka”. Erreprimitzen dena Herr-Signor da, hitzaren lehen zatia, heriotza eta sexualitatera bidaltzen duena. Signor Herr-en ordezkoa da, eta horrek efektu metaforiko bat sortzen du. Signorelli izena ahanzi egiten da eta metaforan zulo bat uzten du. Izen ahanzi horren hondakinak metonimikoki agertzen dira: Herr isolatuta geratu zen, testuinguru metonimikotik hartuta: Boltraffiok Bosnia-Hertzeboiniaren “Bo” turkiarren ohiturekin elkartzen du, eta Trafoi herriarekin ere bai. Horrek izen ahanztira heltzea ahalbidetzen du.

“Herr”-“Signor” zati erreprimituak Freudek sendagile moduan suizidatu zen pazientearekin egin zuen hutsegitea adierazten du; era berean, Freud mehatxatzen zuten heriotza eta ezgaitasun sexuala adierazten ditu. Ez da erabateko ahanzte; hondakin batzuk geratzen dira. Orvietoko freskoaren irudia ere bizi-bizirik gordetzen zuen oroimenean Freudek. Alde batetik irudizko osagaiak bizi-bizi mantendu zituen, eta bestaldetik maila sinbolikoko adierazleak galdu zituen.

Lacane hitz betearen sorrera nabaritzen du gertakari horretan. Hitz bete horrek oihartzun egiten du, lehenik erreprimitua izan denetik abiatuta absoluturaino. Heriotzaren gaia hor agertzen da. Signorelliren kasuan pazientearen suizidioraino eraman zuen (heriotza eta sexualitatea). Signorelliren “Signor”-ek (Herr) oihartzun semantikoa egiten du Freudek egingo dituen asoziazio askorekin. “Signor” eta “Herr” elkaturik daude Freuden sekretu handienarekin. Hitza subjektuaren eta bestearen arteko bitartekaria da (Lacan, 1954, I. Mintegia). “Herr” hitzaren efektuz ahanzten da Freud “Signorelli” hitzaz. Izen propioaren ahanzturaren kasuan ez da erabateko ahanztura bat gertatzen, ordezeko beste izen batzuk agertzen baitira, hurbilketa metonimiko baten kariaz: Botticelli eta Boltraffio (Lacan, 5. Mintegia).

XII. mintegian bira osoa ematen zion Lacanek izen propioen ahanzturaren gaiari. Izen propioari bolante funtzioa ematen zion. Izen propioak zuloa betetzen du eta suturaren (josturaren) itxura faltsua ematen du. Ordezkaezinak ez garela estaltzera dator izena: badago zer bait faltaren mailan, subjektuaren zuloaren mailan, izenak estaltzen duena

(Lacan, 1965, XII. Mintegia). Mintegi honetan Lacanek adierazten du badela zerbait Freudek esaten ez duena, puntuitsu batengatik esan ezin duena: Signorelli izen propioaren ahanztura identifikazioarekin erlazionatua dagoela. “Herr” horretan sendagilea agertzen da. Freud medikuarekin identifikatzen da, “Herr” deitzen duen medikuarekin eta bere itzala edo bikoitza galtzen du. “Signor” baino gehiago “Sigm” galtzen du. “Sigm”-ek Freud adierazten du, Freud izen propioa.

Bestalde, Orvietoko freskoek sakonean ukitu zuten Freud. Signorelli izena oroitu nahian zebilenean, haren aurpegia bizi-bizi ageri zen, distira bereziarekin. Freskoa begirada moduko bat da; freskoak begiratzen du haren eremuan dagoena (Lacan, 1965, XII. Mintegia). Ahaztutako izenaren jabe den irudi bizia falta moduan agertzen da. Signorelliren ahanzturak identifikazioaren arazora eramaten gaitu, Freud izen propioaren (Sigmund) ahanzturara eta pazientearen sendatu ezin duen sendagilearekin identifikatzera, Orvietoko freskoen egilearen izena ahanztera baino areago.

Jacques Lacanek Sigmund Freud *Bizitza arrunteko psikopatologia* liburuko Signorelli izena ahanztearen kasua aztertu zuen 1964-65eko *Psikoanalisiaren arazo garrantzitsuak* mintegian (XII. Mintegia). Lacanentzat Freudiar ahanztura ez da ahanztura bat, memoria mota bat da, eta haren forma zulo bat, hutsune bat da. Zulo horretatik fonemek ihes egiten dute. Ihes egiten dutenak Signorelli izenaren lehen bi silabak dira. Freud ahanztea ez da ulertzen “Herr”-en errefulamendu gisara, baizik “Herr”-en bitartez identifikazioari lotutako arazo moduan. Erretratuaren distira eta Signorelli izenaren ahanzturaren arteko korrespondentzia estua aztertzen du. Signorelli-ren freskoaren atzean, “Signor”-en atzean “Herr” dago, heriotzaren arazoari aurre egiten dion sendagilea, maisu erabatekoa. Signorelli-ren irudiak sendagilearen pertsonarekiko identifikazioa darama Freud: “Herr” sendagilea da. Freud sendagilearen pertsonaiekin identifikatua ageri da. Hor topa egiten dute Freudek eta haren desiraren sorrerak. Ez daki nondik ikusten duen bere burua. Bera kanpotik ikusten da, oihalaren iskina batetik.

Lacanek azpimarratzen du Freudek ahanzturaren fenomenoak ez zuela gertakari huts gisa tratatzen, baizik eta subjektuaren egituraren parte gisa. Subjektu hori hutsune baten, zulo baten edo absentsia baten bidez agertzen da. Horregatik, Lacanek dio subjektua bereziki agertzen dela ahaztutako izen propio baten fenomenoan, Freudek Signorelli-ren adibidean azpimarratu zuen bezala: ahanztura horrek subjektuaren presentzia berezia erakusten du, eta ez da soilik oroimenaren huts bat, baizik eta oroimenaren beste modu bat, hutsune baten moduan agertzen dena.

Zer erlazio dago Hertzegovina eta Signorelli-ren artean? Signorelli eta Traffoi-ren artean? Ahanztura ez da zulo absolutu bat edo hutsune erabateko bat. Gauza batzuk beren tokian daude, metonimiak erakusten duen moduan. Inkontzienteko erakuntzen konplexutasunak (ahanzturak, txisteak, lapsusak) metafora eta metonimia bidez funtzionatzen du. Lehen denboran eztanda gertatzen da eta hondakin metonimikoak sortzen dira. Bigarren denboran metafora dator eta ordezkapenak gertatzen dira: Herr-

Signor ordezkapena. Metafora berri batekin esanahi berria. Metonimian homonimia zegoen eta metaforan heteronomia: Signor da Herr-en ordezkoa. Signor mozarrotu egiten da, baina ez da ahanzten. Ahanzten dena Signorelli da. "Signor" adierazle errefulatuaren hondakina da. Signorelli joko metaforikoan harrapatua geratu da eta horrek izenaren ahanztura ekarri du. Adierazleak ordezkatzuz adierazle berri bat sortzen da: metafora.

Bi kate gurutzatzen dira: kate metonimikoa eta kate metaforikoa. Metaforan ordezkapena eta metonimian desplazamendua. Bi kateak gurutzatzen diren gunean kapiton puntuak gertatzen dira. Irristaketa gelditzen den eta esanahi berriak generatzen diren gunek. Batzuetan kate biak askatu egiten dira. Lotura hori askatzen denean, arrotasun inpresio bat, arrotasun aztoratzaile bat gertatzen da. Irristadura metaforak gelditzen du, metaforak bezatzen du heriotza. Heriotza adierazleen katean inskribatzen du.

Aitaren metaforan elisioa eta zikiratze sinbolikoa gertatzen dira. Heriotzarekiko, Jaunarekiko, Herr-arekiko, maisu absolutuarekiko inpotentzia inskribatzen du subjektua zikiratze sinbolikoak. Hori da zikiratze sinbolikoak adierazten duena. Lovainan emandako hitzaldi batean Freudek zion heriotzaz bakarrik egon gintezkeela ziur.

1957-58ko mintegian (V. Mintegian) metaforaren arazoari heltzen dio Lacanek. "Signorelli" izena berreskuratzera heltzen ez bada Freud, eta haren ordezeko izenak bakarrik heltzen bazaizkio oroimenera, metafora bat lantzera iristen ez delako da. Lacanentzat Signorelli-ren "Sig" zatikia Freuden "Sigmund"-en parekoa da, eta "Signor"-en "O" Bottichelli eta Boltraffio izenetan berragertzen da, Freuden desiraren gunea seinalatuz. "Signor" errefulatua da, baina ez da ahaztua. "Signor" hondakin metaforiko moduan aurkitzen dugu; errefulatua adierazle hondakin hori da. Lacanek dio ahanzturak ez duela soilik edukia ezabatzen, baizik eta diskurtsoan hutsune bat (hiantzia bat) sortzen duela eta hutsune horretan beste kate batzuk agertzen direla. Izen propioak eta metaforak huts egiten dute. Ordezko izenek, beste izenek eragozten dute hutsunearen edo zuloaren ahanzte erabatekoa.

Freud Signorelliren irudiarekin identifikatzen da; irudi horretan uztartzen dira izenaren galera eta izenaren zuloa. Oroitzapena ez da ahanzturaren aurkakoa. Gerta daiteke ahaztua ez izatea eta nonbait lurperatua gelditu delako ez oroitzea. Ahaztua izatea eta ez gogoratzea ere gerta liteke. Ahanztua izan den zerbait gogora liteke. Traumak sorrarazitako zerbaiten moduan defini liteke; gertaera traumatikoa ahanztu da, baina baldintza batzuetan azarnak uzten ditu. Freudek inkontzientearen adierazpen gisara interpretatzen du Signorelli izenaren ahanztura. Ahanztura ez da hutsune soila: beste izen batzuk agertzen dira ahanztiaren ordezkariak: Bottichelli, Boltraffio. Horien bidez agerian gelditzen dira inkontzienteko desira eta gatazkak. Freudentzat ahanztura eta oroitzapena

ez dira aurkakoak: gerta daiteke zerbait ez ahanztea eta ez gogoratzea, edo zerbait ahanztea eta berriro agertzea, oroitzapena lurperatua zegoelako.

Izen propioak soinu efektua eragiten du. Haren soinu materialean jarri behar da arreta (1961eko mintegia, IX. Mintegia). Lacanentzat izen propioa arbitrarioa, adierazlea, zentzuz zamatua eta hutsa da. Izen propioa Gauzaren izena da, eta ez subjektuarena. Izen propioak ez du subjektua bera zuzenean adierazten, baizik eta erreferentzia egiten dio subjektutik kanpo dagoen zerbaiti. Psikoanaliaren eremuan izen propioak ez du adierazten espezie bateko gizabanako bat; hirugarren bati, ordena sinbolikoari, besteari edo Gauzari egiten dio erreferentzia. "Gauza" (das Ding) hau subjektuaren eraikuntza psikikoaren parte da, baina subjektua bera baino haratago doa. Subjektuak pentsatzen du, baina egiak bestearen bermea eskatzen du. Subjektua eta "ni naiz" ez dira gauza bera. Subjektua zalantzetan, estropezuetan, ametsetan eta txisteetan entzuten da. Descartesen zalantza metodikoan ziurtasun bakarra hau da: *cogito, ergo sum*. Pentsatzen dudalako naiz. Lacanentzat ziurtasun cartesiarra egiatik kanpora dago (jainko on batengan). Ezagutzaren alderdi garrantzitsuena egiarekin duen erlazioa da. Ezagutzak, ezagutza izateko, egiazkoa izan behar du.

Izen propioa da, beraz, subjektuaren eta sozialaren arteko lotura, identifikazio-puntu bat subjektuaren psikismoan eta aldi berean hitzarmena orden sinbolikoan. Ez du soilik "nor zaren" adierazten, baizik eta hirugarren batentzat, gizarte-ordenaren barruan, nor izatera deitua zaren.

Lacanentzat elkarrekin oso lotuak eta identifikazioarekin oso erlazionatuak daude izen propioa, subjektua eta egia. Lacanek sakonki kritikatu du subjektu cartesiarra eta birdefinitu egiten du ezagutzaren eta egiaren arteko erlazioa. Gauza ezberdinak dira subjektua eta "ni naiz" baieztapena. Izen propioak soinu efektua eragiten du (1961, IX. Mintegia). Ez da soilik esanahi bat edo adierazpen bat, baizik soinu-gertaera bat, gure psikean arrastoa uzten duena. Izen propioak bere soinu-egitura hizkuntza batetik bestera gordetzen du. "Lacan" izena Lacan da hizkuntza batean zein bestean. Izen propioak ez dira itzultzen, bere horretan gordetzen dira hizkuntza guztietan. Izen propioak adierazle moduan funtzionatu du. Ez du esanahirik, subjektuari erreferentzia egiten dion moduan ez bada. Izen propioa zentzuz zamatua dago, baina aldi berean hutsa da, subjektua koka daitekeen hutsune bat da. Lacanentzat izen propioa ez da erreferentzia ezaugarri bat, izen propioak ez du adierazten espezie bateko gizabanako bat zuzenean. Izen propioak hirugarren bati egiten dio erreferentzia. Izen propioa ez da soilik pertsona baten denotazio hutsa, baizik subjektuaren eraikuntzan parte hartzen duen hirugarren erreferentzia baten adierazlea. Izen propioaren funtzioa subjektuaren identifikazioaren muinean dago.

Jacques Lacanek garatutako izen propioaren teoria psikoanaliaren oinarritzko kontzeptua da eta funtzio garrantzitsua betetzen du subjektuaren eraikuntzan eta identifikazioan. Lacanentzat, izen propioak bere materialitate fonikoari eusten dio

hizkuntza guztietan, itzulpenik gabe, eta hizkuntza-funtzio denotatiboa betetzeaz gain, subjektuaren eraketan parte hartzen du. Izen propioaren materialitatea letra kontzeptuarekin lotzen du Lacanek. Lacanek adierazlea eta letra bereizten ditu. Letra bereizgarri unarioa (aldagai bakarrekoa) da. Izen propioa letren multzoa da, subjektua erabat adierazten duena; ez du subjektua beste adierazle batentzat adierazten, baizik bere kabuz.

Izen propioak funtzio garrantzitsua betetzen du subjektuaren eraikuntzan; ez du berezko esanahirik, subjektuari erreferentzia egiten dion neurrian ez bada. Hau da, izen propioa ez da objektu bat deskribatzen duen predikatu bat, baizik subjektua bere berezitasun edo ingulartasunean kokatzen duen marka bat da.

Lacanek garbiki bereizten ditu subjektua eta “ni naiz”. Ez dira gauza bera subjektua eta “ni naiz” deituriko entitate kontzienteak. Subjektua ez da identitate egonkor eta koherente bat; inkontzientearen dinamikan agertzen den entitate zatikatu eta desegituratua da. Lacanentzat subjektua ez da kontzientziaren bidez zuzenean atzematen; sintometan, zalantzetan, akatsetan, estropezuetan, ametsetan eta txisteetan atzematen da. Lacanek Freuden Psikopatologia eraldatu egiten du adierazlearen teoriaren bidez. Horrela, Lacanen subjektua zatitua, desegituratua eta inkontzienteko prozesuetan deslokalizatua ageri zaigu. Descartesen zalantza metodikoan “Cogito, ergo sum” da ziurtasun bakarra: “Pentsatzen dudalako naiz”. Lacanek birformulatu egiten du subjektu pentsatzailea: pertsona ez da soilik kokatzen pentsatzen duen entitatean, baizik inkontzientearen dinamikan ere bai. Lacanentzat subjektuaren egia ez dago kontzientzia pentsatzailean, baizik eta inkontzientearen prozesu linguistikoetan. Egiaren eta subjektuaren artean erlazio berria ezartzen da: egia ez da ziurtasun bat, bilatze prozesu etengabe bat baizik.

Lacanentzat, subjektuak pentsatzen du, baina egiak bestearen bermea eskatzen du. Hemen “bestea” deitzen duguna Lacanen “Bestea” da. Bestea: subjektutik kanpo dagoen entitate sinbolikoa da, ezagutzaren eta diskurtsoaren euskarria dena. Subjektuak ezin du egia bere kabuz ziurtatu, egiak Bestearen aitortza eta bermea eskatzen dituelako. Egiaren eta Bestearen arteko erlazioa lotuta dago Lacanek bere mintegian landutako “Bestea”-ren kontzeptuarekin. Bestea ez da soilik beste pertsona bat, baizik eta hizkuntza, legea eta ordena sinbolikoa. Egia hizkuntzan oinarritzen da eta Bestearen bidez bakarrik lor daiteke.

Lacanentzat, ezagutzaren alderdi nagusia egiarekin duen erlazioa da. Benetako ezagutzak egiazkoa izan behar du. Baina, Lacanentzat egia ez da korrespondentzia eta adostasun soila, baizik subjektuaren posizioarekin erlazionaturiko zerbait; egia ez da errealtatearen deskribapen zehatz soila, baizik subjektuaren desirekin eta inkontzientearen prozesuekin erlazioan dagoen zerbait. Ezagutza egiaztatzeko ez da soilik objektibotasun zientifikoa bilatu behar, subjektuaren posizioak ere kontuan hartu behar dira.

Bakardadea jakitearen haustura gisara har liteke, izatearen hausturan aztarna uzten duena baita (Lacan, XX. Mintegia). Izen propioa adierazle singular bat da, bakardade puntu batera bidaltzen duena eta Bestearentzat eta analizatzailearentzat iritsiezina dena. Lacanentzat, hitz egiten duen subjektuak bakardadearekin zerikusia dauka; jakitatearen hausturatik geratzen den aztarna da. Izen propioak aztarna bati egiten dio erreferentzia eta aztarna hori jarraituz heldu liteke egituraz falta den objektuaren markara.

Lacanentzat subjektuaren izaera hutsaren ondorioa da bakardadea. Bakardadea jatorrizkoa du subjektuak; ez da egoera iragankor bat; estrukturazkoa da bakardadea. Subjektua hutsetik sortzen da eta adierazleek ezin dezakete ordezkatu bere osotasunean. Subjektuak ezin du inoiz bete hizkuntzan sartzean sortzen zaion bakardade edo hutsune erradikala. Hizkuntzak substantzia-gabetu egiten du subjektua eta horren ondorioz bakardade esperientzia sortzen zaio. Hizkuntzak gorputzari zulo bat sortzen dio eta horrek ezina bihurtzen du izaki hiztunen arteko egokitzapena.

Izen propioa ezin da ordezkatu. Sinbolikoaren eremuan duen funtzio berezia jokatzeko du. Izen propioak hizkuntzaren sarean kokatzen du subjektua. Baina, aldi berean, izatearen faltaren maila iradokitzen du; hizkuntza habitatzen duen subjektuaren izate falta. Subjektua hizkuntzan sartzen denean, Bestearekin identifikatzera eramaten du faltak, eta identifikazio hori osatu gabea izaten da, zulo baten inguruan egituratzen delako. Beste norbaitekin, zuloaren, faltaren eta desiraren logikarekin identifikatzen da. Signorelli izena ahanztua gelditzen da; falta bat ageri da, zulo bat. Ahanztura zulo bat bada, eremukoko zerk ihes egiten du zulotik? Fonemek ihes egiten dute. Signorelli hitzaren lehen bi silabek ihes egiten dute eremutik, eta horrek erakusten du inkontzienteak hizkuntzaren moduan funtzionatzen duela. Izen propioaren hutsunea edo zuloa ez da huts-hutsa; desiraren logikarekin lotua dago eta handik fonemek edo esanahiaren aztarnek ihes egiten dute. Subjektua zuloaren, gabeziaren eta desira ase ezinaren inguru egituratua dago, Lacanen hiru erregistroen arteko tirabiran.

Adierazleen katearen logika: Lacanek azaltzen du ahanztura ez dela ausazkoa, baizik eta adierazleen katearen logikak baldintzatua. "Signorelli" izena "sinbolikoaren" katean ezabatu edo forkluitu egiten da, eta hutsune hori beste izen batzuek (Botticelli, Boltraffio) betetzen dute. Horrela, ahanztura bera adierazleen katearen funtzionamenduaren adibide paradigmakoa da.

"Bakardadea", "Gabezia" eta "Subjektua" kontzeptu osagarri eta funtsezkoak dira, Lacanen XX. Mintegiaren arabera. Lacanek subjektuaren egoera estruktural moduan aurkeztzen du bakardadea. Ez da gizartean gertatzen den bakartze hutsa; bestearekiko harremanean gertatzen den ezintasuna da. Hau da, harreman sexualik ez dagoela esaten denean, adierazi nahi da subjektuak ezin duela sekula bestearekin harreman osorik izan. Ez dagoela bi subjektu lotzen dituen sinbolizaziorik. Bakardade hori ez da soilik sufrimendu-iturri, baizik eta subjektuaren egituraren parte, eta inkontzientearen funtzionamenduaren oinarri. Lacanentzat, subjektuaren egituraren giltzarria da gabezia.

Subjektua hutsune baten inguruan antolatzen da, eta ez da inoiz osotasun bat. Gabezia horrek desira sortzen du: subjektuak etengabe sentitzen du zerbait falta zaiola, eta hutsune hori bete nahian dabil, sekula lortuko ez badu ere. Lacanentzat subjektua ez da izaki autonomo kontziente bat, hutsune baten inguru sortzen den egitura bat baizik. Gabezia edo bakardade baten inguru antolatzen den subjektu hiltun bat da subjektua. Subjektuak ez du bere burua erabat ezagutzen, inkontzienteak mugatzen duelako.

Freudek aztertutako kasu honetan, izen bat (Signorelli) ahazten da, eta ahanztura horrek inkontzientearen funtzionamendua erakusten du: hutsune bat sortzen da, eta hutsune horretan beste izen batzuk sartzen dira (Botticelli, Boltraffio). Lacanek kasu hau erabiltzen du subjektuaren gabezia eta bakardade estrukturala azaltzeko: subjektuak ezin du sekula guztiz ezagutu edo bereganatu izena; sinbolikoak huts egiten du eta hutsune horretan beste zerbait sartzen da. Signorelli-ren kasuan, subjektua bakarrik geratzen da hutsune horren aurrean; ezin du nahi duen izena gogoratu, eta besteekin (hizkuntzarekin, sinbolikoarekin) duen harremana eten egiten da. Ahaztutako izenak hutsune bat sortzen du subjektuaren ezagutzan; hutsune hori da, hain zuzen, subjektuaren egituraren funtsa Lacanen arabera. Signorelli-ren kasuak erakusten du subjektua hutsune baten inguruan antolatzen dela, eta hutsune horrek definitzen du bere desira eta gozamina. Subjektua ez da inoiz guztiz osatzen, beti gabezia eta bakardade horren menpe dagoelako (Lacan, 1972-1973, XX. Mintegia).

Subjektuaren zatiketa azpimarratzen da, subjektua ez baita osotasun bakar eta finkoa, baizik eta bere baitan zatitua; gabeziaren eta kontraesanen inguru egituratua. Ahantzi duena ez du esaten, heriotza eta sexualitatea gogora ez ekartzearen. Izate faltak identitate beharra artikulatzen du. Identifikazioak baimentzen dio subjektuari bizitzan kokatzea. Freudek Signorelli izen propioaren moduko adierazlea ahanzteak memoriaren funtzionamenduaren eta egituraren pautak ematen digu: ez ditu oroitu nahi heriotza eta sexualitatea. Ahanztura ez da, beraz, ausazko hutsune bat, inkontzientearen logikaren agerpen baizik.

Izate faltak identitatearen beharra sortzen du eta Bestearekin edo adierazleekin identifikatzeak aukera ematen dio subjektuari bere burua bizitzan kokatzeko. Lacanentzat, subjektuak bere buruaren irudia bestearen bidez eraikitzen du eta horrek identitate ilusioa ematen dio, nahiz eta beti gabezia baten inguru egituratua egon. Lacanek, Fregeri jarraituz, zeroa eta bata subjektuaren eraketarekin erlazioan jartzen ditu. Analogia garbia ikusten du subjektuaren eta zeroaren artean; etengabe agertzen eta desagertzen dira, adierazlearen efektuz berpiztuz eta desagertuz. Subjektuaren egitura agertzeko zeroa eta bata erabiltzen dira: agertzen den subjektua da bata eta desagertzen dena, zeroa. Subjektua ez dago inoiz erabat presente, ez eta erabat absente ere, etengabe agertzen eta desagertzen da adierazleen jokoan eta hizkuntzaren sarean (1964/65 Mintegia, XII. Mintegia).

Freuden ahanztura ez da ausazkoa. Heriotza eta sexualitateari buruzko pentsamenduak erreprimitu nahiak motibatzen du Signorelli-ren ahanztura. Signor = Herr, beraz, heriotza eta sexualitatea Hertzegovina eta Bosniara desplazatzen dira. Hitzaren bigarren zatia “-elli” da eta Bosniatik “Bottichelli”-ra darama. “Boltraffio”-k “Trafoi” eta “Bo” hartzen ditu. Adierazlea letra osagaietan zatitzen da, zentzu gabeko zati txikietan, adierazle berriak sortzeko homofoniaz baliatzen direnetan.

Analisia hasten da analizanteak hasierako pazientearen lekua hartzen duenean. Zertan bereizten dira analizantea (analizatua) eta paziente? Lacanek analizantea (analizatua) eta analizatzailea (analista) bereizten ditu. Analizanteak bere burua ulertzen du; analizatzaileak badaki nola analizatu. Analizatzaileak bere jakinduriarekin analizatzen du. Analizanteak (analizatuak) bere jakinduria inkontzientearekin analizatzen du.

Paziente da azken finean bere burua aztertzen duena, bere buruaren zaintzailea, bere analisia egiten duena. Analizatzailea, beraz, analizatu batekin ari da, freudiar psikoanalisiaren arabera, edo analizante batekin, psikoanalisi lacaniarren arabera. Analizanteak eduki eta formaren aldetik, ezer zentsuratu gabe, bururatzen zaion guztia esateko konpromisoa hartzen du; bere hizkeraren lema utzi eta esaten duena gidatzeari uzten dio; burura agertzen zaizkion era edo ordena nahastuetan esaten ditu gauzak; gainera, gorputz-sentipenak eta bere buruarekiko edo analizatzailearekiko bat-bateko sentimenduak jakinarazten ditu. Ez du ezer kanpoan uzten: ez ametsik, ez fantasia esanezinik.

Lacanentzat “inkontzientea hizkuntza baten moduan egituratuta dago” eta “inkontzientea Bestearen diskurtsoa da”. Gure izatearen muina ametsen, huts egindako ekintzen, sintomen eta ahanzturen bidez ezagutzen dugu. Gure izatearen muina inkontzientea da eta inkontzientea besteek gure existentzian zehar esandako hitz eta esaldi multzoak eraikitzen dute. Jaiotzen garenean hizkuntzak bakoitzari leku bat esleitzen dio. Pertsona bakoitzari izen propio bat eta izen horrekin lotutako familia-historia osoa bizkarreratzen zaio.

Izenak ezartzen digun zama bizitza osoan eraman behar dugu. Belaunaldien katean toki bat esleitzen digu hizkuntzak. Horregatik egituratzen da inkontzientea hizkuntza baten moduan, ñabardura erretoriko, sintaktiko eta sortzaile guztiekin. Harreman estua dago hizkuntzaren eta desira inkontzienteen artean. Freuden iritziz, ametsak deszifratuz aurki daitezke desira inkontzienteak. Ametsen ageriko edukia desira inkontzienteen eta zentsuraren arteko borrokaren ondorioa da; desirak bere helburua lortzen du, baina mozerro bat erabiliz.

Lacanentzat hizkuntzaren alde ludiko eta gozamenezkoa adierazten du Lalangue kontzeptuak. Haur txikiak, hitzaren subjektu bihurtu aurretik, ez du oraindik barneratu hizkuntzaren joskera eta gramatika. Jasotzen duena Bestearen ahotsaren soinua,

intonazioa eta intziriak dira. Soinu horiek gozamina transmititzen dute. Haurra ez da oraindik hizkuntzadun subjektua; lalange-ren bidez gorputzaren markak eta gozamina jasotzen ditu. Gorputzaren arrasto horiek sintomaren forma hartuko dute gero.

Langue edo lengoia hizkuntzaren jostera, esanahi eta gramatikari dagokiona da. Hizkuntzaren bidez subjektuak bere identitatea eta izatea eraikitzen ditu. Hizkuntza/lengoia da zer garen esaten diguna. Baina, hizkuntzaren bidez eraikitzen dugun izatea ez da errealitatean finkatzen; ez da benetako substantzia bat, baizik itxurazko egia, senblante hutsa. Hizkuntzak izate irudikaria du, hitz egin baitezake existitzen ez diren gauzei buruz.

Lalange gorputzaren gozamina da, hizkuntzaren aurretikoa, zentzurik ez duena. Ez du identitaterik, izaterik edo esanahirik ematen. Gorputzean eragiten du eta hor hezur-mamitzen dira sintomak, gorputzaren gertaera gisara. Lengoiaren bidez identitate bat eraikitzen du subjektuak, baina identitate hori ez da errealitatean finkatua; itxurazko senblantea besterik ez da. Haurra lehenik lalange-aren bidez egituratzen da eta gero sartzen da langue/lengoia-ren egituran.

Lacanek "lalange" erabiltzen zuen mintzatzearen eta hitz egitearen alde ludiko eta sortzailea adierazteko. Lengoaia eta Lalange bereizten zituen. Gozaminez zamatutako soinuek haurraren gorputza egituratzen dute, haurra hitzaren subjektu bihurtu baino lehen. Hizkuntzaren signifikaioan sartu baino lehen, haren gramatikan eta sintaxian sartu baino lehen, Bestearen lalange entzuten du haurrak: kanta, isiltasunak, intziriak, intonazioa. Soinu horiek ez ditu ulertzen haurrak eta hitz egiten duenaren gozamina transmititzen dute. Zentzu gabeko soinuak, gozamenarekin lotuak. Lalange-k haurraren gorputzean finkatzen du gozamina. Gozamen horretatik sintoma eratorriko da, gorputzaren gertaera moduan.

Lacanen XXIII. Mintegia, "Le Sinthome" (1975-1976), haren azken faseko idatzia da eta, bereziki, James Joyce-ren obra aztertzen du. Mintegi honen ardatza sinthome kontzeptua da: hau ez da soilik sintoma (Freudek ulertzen zuen bezala), baizik eta subjektuaren egituraren oinarri berria. Sinthomeak borromear korapiloaren hiru erregistroak (Imaginarioa, Sinbolikoa, Erreala) korapilatzen ditu eta subjektuaren kohesioa bermatzen du, bereziki izenaren funtzioaren bidez. Signorelli izenaren ahanzturaren kasuak izen propioaren funtzioa, subjektuaren egitura eta sinthome-aren arteko harremana argitzen ditu. Izen propioak eta Aitarek izenak subjektua sinbolikoan kokatzen dute eta izenaren hutsuneak edo ahanzturak korapilatze hori arriskuan jartzen du. Sinthomeak hiru erregistroak elkartzen ditu eta izen propioaren ahanzturak korapiloa aska dezake. Lacanek, XXIII. mintegian, Freudek ahanztutako izenaren (Signorelli) kasua berriz jasotzen du, eta izen propioaren hutsunea sinthome-aren ikuspegitik berrirakurtzen du. Esan

dugun moduan, izenaren ahanztura ez da soilik oroimen huts bat, baizik eta subjektuaren egituraren hutsune bat, non sinbolikoa ez den behar bezala aktibatzen eta, ondorioz, beste izen batzuk (ordezkoak) sartzen diren. Ahanzturan gertatzen den izenaren gabeziak sinthome-aren beharra agerian uzten du, subjektua bere osotasunean mantentzeko beharrezkoa baita sinthomea. Lacanen iritziz, Freudek Signorelli-ren kasuan erakusten du izen propioaren hutsuneak ezegonkortasuna sortzen duela subjektuan, eta hutsune hori beste izen batzuekin (Botticelli, Boltraffio) betetzen du. Hutsune hori oroimenaren hutsa baino zerbait gehiago da: izenaren funtzioaren hutsunea da. Horregatik, sinthomea beharrezkoa da, hiru erregistroak (irudimenezkoa, sinbolikoa, erreala) berriro korapilatzen dituelako, izenaren hutsunea agertzen denean. Lacanek Joyce-ren kasua ere aztertzen du eta esaten du: Joyceren idazkera eta haren izen propioaren erabilera sinthome bihurtzen direla, hau da, haren subjektibotasuna egonkortzeko baliabide.

Signorelli-ren izenaren ahanztura izen propioaren funtzioaren hutsune paradigmaticoa gisa aztertzen du Lacanek XXIII. Mintegian. Hutsune horrek erakusten du subjektuaren egitura ez dela inoiz guztiz egonkorra, eta sinthome-aren beharra agerian uzten du: sinthome-ak hiru erregistroak korapilatzen ditu, izenaren hutsunea agertzen denean subjektua bere osotasunean mantentzeko. Signorelli-ren kasua, beraz, ez da soilik oroimenaren akats bat, baizik eta sinbolikoaren eta subjektuaren egituraren arteko tentsioaren adierazle nagusia.

Lacanentzat, komunikaziorako tresna baino zerbait gehiago da hizkuntza. Hizkuntzak izatea ematen du. Ordena Sinbolikoan sartzean eratzen da subjektua. Hizkuntza da subjektuari identitatea ematen diona; hizkuntzak esaten digu zer garen eta zer izan behar dugun. Baina hizkuntzak ematen digun izateak, izaki hizkuntzadun egiten gaituenak, ez dauka senblantez besteko errealitaterik. Hizkuntzak hitz egin dezake ez diren izakiez (jainkoaz, maitagarriaz, abstrakzioaz), hizkuntzak ematen duen izateak existitu beharrik ez duelako; haren izaera senblanteena da. Lacanek (XX. Mintegia, 1972-73) esaten zuenez, hizkuntza ez da errealitatea islatzeko gaitasun bat, baizik eta errealitatearen eta subjektuaren artean kokatzen den egitura bat.

Hizkuntzaren bidez eraikitzen dugun identitatea senblante bat da, irudizko errepresentazio bat, maila imajinarioan kokatzen dena. Hizkuntzaren bidez eraikitzen den identitatea sinbolikoa iruzur mota bat da, hutsune bat estaltzen duelako. Identitatea hizkuntza joko baten emaitza da. Subjektua besterendua dago, hizkuntzatik jasotako identifikazio sinbolikoen bidez identitatea sendo baten ilusioa sortzen duelako.

Lacanen arabera, zentzuaren eta adierazlearen ordena sinbolikoa gainditzen duen elementu bilduma da Lalangue. Lalanguek ez du ez ordenarik, ez zentzurik. Lalangue hizkuntza ordenatu eta arrazionalaren aurreko materialtasuna da: hizkuntzaren soinuaren eta materialtasunaren dimentsio erreala da. Lalanguek hitzez gaindiko elementuak barnebiltzen ditu: hitzaren soinua, oihua, gorputzaren mugimendua, isiluneak, erritmoa. Lacanen hiru erregistroen teoriako Erreala da Lalangue. Sinbolikoari ihes egiten diona da Erreala. Lalangue da subjektibitatea eratzen duen lehen materiala, hizkuntzaren erabilera ordenatuaren aurretikoa, existentziaren ordenakoa. Materia prediskurtsiboaz ari gara, hizkuntza sinbolikoaren aurretik existitzen denaz, existentziaren ordenakoa dela esaten dugunean.

Hizkuntza eta Lalangue kontrajarrita agertzen dira: hizkuntzak izatea eman dezake; Lalangue-k, ez. Lalangueren izatea zentzugabea da, eta hizkuntza zentzudunaren aurkakoa. Hizkuntza sinbolikoak identitatea eta kokaleku soziala ematen ditu. Lalanguek haien azpiko magma heterogeneoa adierazten du; hizkuntza koherentearen azpiko dimentsioa da, niaren eraikuntza egonkorra oztopatzen duena. Lalanguetik abiatuta ezin daiteke identitate bat eraiki. Lalanguetik sintomak sortzen dira. Sintoma subjektuaren egia erakusten duen eraikuntza bat (XXIII. Mintegia, 1975-76).

Lacanen Teoria Psikoanalitikoaren arabera, subjektuaren psikismoa hiru erregistroen (Sinbolikoa, Imajinatua eta Erreala) arteko elkarrekintzen bidez eraikitzen da. Psikoanalista honentzat, inkontzientea hizkuntza baten antolaera duen egitura da. Hau da, subjektuaren desira eta barne-prozesuak ez dira bulkada irrazionalen ondorio hutsak, baizik eta hizkuntzaren logika sinbolikoaren mende daude. Inkontzienteak kate bat osatzen du hitz eta adierazleekin. Ametsetako irudiek edo lapsus linguae-ek erakusten dute inkontzienteak hizkuntzaren arau formalak jarraitzen dituela.

Inkontzientearen funtzionamendua Bestearen erregistro sinbolikoarekin lotuta dago. Bestea (Autre) ez da pertsona jakin bat, baizik eta hizkuntzaren sistema osoa, subjektuaren aurretik existitzen dena, subjektua ordena sinbolikoaren mende uzten duena. Subjektuak bere desira eta identitatea Bestearen bidez eraikitzen ditu.

Erreala hiru erregistroetatik zailena da definitzeko, inolako esanahirik eta irudikapenik ez baitu. Sinbolizatu edo imajinatu ezin den guztia da: trauma, heriotza, edo edozein esperientzia gordin, subjektuaren diskurtsoa hautsi eta haren egitura psikikoa kolokan jartzen duena. Adibidez, trauma psikiko batek subjektua Errealaren aurrean jartzen du; hizkuntzak ezin du traumaren esperientzia sinbolikoki antolatu.

Errealak lotura estua du Lacanek garatu zuen Lalangue kontzeptuarekin. Lalangue hizkuntzaren alderdi "gorjeatzailea" da, komunikazioaren helbururik gabeko soinua eta erritmoen multzoa. Hau da, hitzek duten esanahi sinbolikoa baino lehenagoko geruza, non subjektua bere gorputzean jasaten duen gozamenarekin (jouissance) lotzen den.

Lalangue-k Errealari lotutako "hizkuntza primitiboa" irudikatzen du; hizkuntza horretan adierazleek ez dute esanahirik eta gorputzaren gozamenarekin fusionatzen dira.

“Senblante” (semblant) kontzeptuak subjektuak errealitateari ematen dion itxura edo moxorroa deskribatzen du; baina, ez du gezurra edo ilusioa soilik adierazten. Senblanteak Bestearen ordena sinbolikoarekin du lotura. Subjektuak hizkuntzaren bidez definitzen du bere burua (Bestearen erregistroan), baina beti dago hutsune bat haren identitatearen eta Errealaren artean. Senblanteak hutsune hori betetzen du, subjektuari koherentzia emanez, nahiz eta oinarrian fikzioa izan. Adibidez, subjektuak bere nortasuna eraikitzeke erabiltzen dituen rol soziaeeak (ama, langilea, artista) senblante gisa funtzionatzen dute, Errealaren zaurgarritasuna estaltzen lagunduz.

“Hirugarrena” terminoak Lacanen hiru erregistroen (Sinbolikoa, Imajinarioa, Erreal) arteko harremanari egiten dio erreferentzia. Lacanek korapilo borromearraren metafora erabili zuen hiru erregistroak lotzeko: eratzun bakoitzak beste biak lotzen ditu, eta bat hautsiz gero, beste biak askatzen dira. Hirugarrena, beraz, ez da elementu independentea, baizik eta beste bi erregistroen arteko lotura bermatzeko ezinbestekoa dena. Adibidez, sinthome-ak Hirugarrenaren papera bete dezake egitura psikikoa kolapsatzen denean. Sinthomea laugarren eratzun gisa gehitu daiteke Borromeoaren korapiloan, erregistroak lotzen dituenaren haustura bat gertatzen denean.

Sinthome (sinthome) kontzeptua Lacanen azken garapen teorikoetan agertu zen. Sinthomea ez da sendatu behar den zerbait, baizik subjektuaren egitura psikikoari eusten dion elementua. Sinthomea sintoma iraunkor bat da, subjektua deskonposiziotik babesten duena. Adibidez, James Joyceren idazkera kaotikoa (Finnegans Wake) sinthome gisa interpretatu daiteke, hari esker idazleak psikosia saihestu ahal izan zuela pentsatzen baita. Sinthomeak lotura zuzena du Errealarekin eta Lalangue-rekin. Subjektuak ezin duenean Errealaren traumatismoa sinbolikoki prozesatu, sinthomeak egoera horri aurre egiteko modua ematen du, gozamenaren eta hizkuntzaren arteko lotura berreginez.

Bibliografia

- Freud, S. (1923). Le moi et le ça. Œuvres complètes, tome XVI. Paris, PUF, 1991, or. 255-301.
- Freud, S. (1975). Psychopathologie de la vie quotidienne. Paris: Payot. Collection: Petite bibliothèque Payot, n° 97. Jatorrizko argitalpena: 1901.
- Lacan, J. (1953-1954). Les écrits techniques de Freud. Le séminaire. Livre I. Éditions du Seuil. Paris: Seuil. 1975.
- Lacan, J. (1957-1958). Les formations de l'inconscient. Le séminaire. Livre V. Paris: Éditions du Seuil, Champ Freudien: 1998.
- Lacan, J. (1961-1962). L'identification. Le Séminaire. Livre IX. Paris, Éd. Du Piranha, 1981).
- Lacan, J. (1964-1965). Problèmes cruciaux pour la psychanalyse. Le Séminaire. Livre XII. Paris: Éditions du Seuil, coll. « Sciences humaines », 2025.
- Lacan, J. (1972-1973). Encore. Le Séminaire. Livre XX. Paris: Éditions du Seuil.
- Lacan, J. (1975 – 1976). Le sinthome. Le séminaire. Livre XXIII. Paris: Éditions du Seuil.
- Luzar, N. (2016). Del olvido de nombres propios al olvido del propio nombre. Argentina: Universidad de Buenos Aires, Facultad de Psicología.
<https://es.scribd.com/document/605937681/Luzar-Noelia-2016-Del-olvido-de-nombres-propios-al-olvido-del-propio-nombre>
- Montaigne, Michel de, (1588). Essais. <https://archive.org/details/les-essais-montaigne>
- Montaigne, Michel de. (1595) 2023. On Names. <https://hyperessays.net/essays/book/I/chapter/46/>
- Porge, Erik. (1989). Seminario "Clínica del Psicoanalista". Buenos Aires: Ediciones El mono de la tinta, 1991.